

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

**Metody sociální práce s cizinci v centrech na podporu
integrace cizinců**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Studijní program: **SOCIÁLNÍ PRÁCE**

Autor: Natálie Švecová

Vedoucí práce: Salim Murad

České Budějovice 2024

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci s názvem *Metody sociální práce s cizinci v centrech na podporu integrace cizinců* jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské/diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby bakalářské práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé bakalářské práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 6. 8. 2024

.....

Natalie Švecová

Poděkování

Ráda bych poděkovala PhDr. Salimu Muradovi, PhD., za odborné vedení mé bakalářské práce. Za cenné rady, trpělivost, ochotu a čas, který mi věnoval. Díky patří také všem informantům, kteří se podíleli na výzkumu. Taktéž bych ráda poděkovala mé rodině, která mi byla oporou po celou dobu studia, a hlavně při psaní bakalářské práce. Děkování také patří mé kamarádce, která mě podpořila v těžkých i radostných chvílích celého studia a byla tu vždy pro mě.

Metody sociální práce s cizinci v centrech na podporu integrace cizinců

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá tématem metody sociální práce s cizinci v centrech na podporu integrace cizinců. Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit, jaké metody jsou využívány nejčastěji v práci s cizinci pro jejich integraci. Druhým, dílčím, cílem je zjistit, jaká je efektivita metod sociální práce s cizinci směřující k jejich integraci.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části, a sice na teoretickou část a na část praktickou. Teoretická část je zpracována za účelem seznámit s danou problematikou a tématem bakalářské práce. V teoretické části jsou popsány organizace, které pomáhají cizincům s jejich integrací do společnosti, jejich služby, legislativa a konkrétní metody sociální práce. Druhá, praktická část, je částí výzkumnou. Výzkum byl realizován prostřednictvím kvalitativního výzkumu pomocí polostrukturovaných rozhovorů s pracovníky center na podporu integrace cizinců. Informanti pro výzkum byli vybíráni, vzhledem k tématu bakalářské práce, záměrně. Jednalo se o sociální pracovníky z center na podporu integrace cizinců.

Z výsledků výzkumu vyplývá, že nejčastěji využívanou metodou je individuální práce s klientem, která umožňuje sociálním pracovníkům přizpůsobit intervence specifickým potřebám jednotlivých cizinců. Další významnou metodou je terénní sociální práce, která zahrnuje aktivní vyhledávání cizinců. Práce s komunitou se také ukázala jako důležitá, neboť podporuje budování sociálních sítí a zvyšuje povědomí o dostupných službách. Co se týče efektivity těchto metod, respondenti se shodli na tom, že individuální práce s klientem je nejefektivnější. Tato metoda umožňuje hlubší porozumění a řešení specifických problémů cizinců, což vede k lepším výsledkům v oblasti jejich integrace. Efektivitu metod sociální práce měří centra především pomocí zpětné vazby od klientů, dotazníků spokojenosti a sledování návratnosti klientů k poskytovaným službám.

Tyto poznatky přinášejí cenné informace o praktikách a výsledcích sociální práce s cizinci v českých centrech na podporu integrace a mohou sloužit jako podklad pro další výzkum a zlepšení praxe v této oblasti.

Klíčová slova

sociální práce, integrace, cizinec, metody, centrum na podporu integrace cizinců

Methods of social work for foreigners

Abstract

This bachelor thesis focuses on the methods of social work with foreigners in integration support centers. The main objective of the thesis is to identify which methods are most commonly used in working with foreigners for their integration. The secondary objective is to assess the effectiveness of these social work methods aimed at integration.

The thesis is divided into two parts: the theoretical part and the practical part. The theoretical part introduces the issue and topic of the thesis. It describes organizations that assist foreigners with their integration into society, their services, legislation, and specific methods of social work. The second, practical part is research-oriented. The research was conducted through qualitative methods using semi-structured interviews with workers from integration support centers. Informants for the research were intentionally selected based on the topic of the thesis, specifically social workers from integration support centers.

The research results indicate that the most frequently used method is individual work with clients, which allows social workers to tailor interventions to the specific needs of individual foreigners. Another significant method is field social work, which includes actively seeking out foreigners. Community work also proved to be important as it supports the building of social networks and raises awareness of available services. Regarding the effectiveness of these methods, respondents agreed that individual client work is the most effective. This method allows for a deeper understanding and resolution of specific problems faced by foreigners, leading to better integration outcomes. The effectiveness of social work methods is primarily measured by centers through client feedback, satisfaction surveys, and monitoring the return rate of clients to the provided services.

These findings provide valuable insights into the practices and outcomes of social work with foreigners in Czech integration support centers and can serve as a basis for further research and improvement in this field.

Key words

social work, integration, foreigner, methods, integration support center

Obsah

Úvod.....	9
1 Úvod do problematiky integrace cizinců	10
2 Organizace pro pomoc migrantům.....	12
2.1 Nevládní neziskové organizace (NNO)	12
2.1.1 Financování NNO– podpora ze státního rozpočtu.....	12
2.2 Mezinárodní organizace.....	12
2.2.1 UNHCR – Úřad vysokého komisaře Organizace spojených národů pro uprchlíky	12
2.2.2 IOM – Mezinárodní organizace pro migraci.....	13
3 Integrační centra.....	14
3.1 Integrační centra v České republice.....	14
4 Služby integračních center	16
4.1 Sociální poradenství.....	16
4.2 Právní poradenství.....	17
4.3 Psychosociální poradenství.....	17
4.4 Kurzy českého jazyka	17
4.5 Sociokulturní kurzy.....	17
5 Terminologie.....	18
5.1 Cizinec	18
5.2 Uprchlík	18
5.3 Migrace.....	19
5.4 Integrace.....	20
5.5 Integrace sociální	20
6 Legislativní ukotvení.....	22
7 Instituce a aktéři zabývající se sociální prací s cizinci.....	23
7.1 Ministerstvo vnitra České republiky (MVČR) a podřízené organizace.....	23
7.1.1 Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)	23

7.1.2	Oddělení státního občanství a matrik.....	23
7.1.3	Služba cizinecké policie.....	23
7.1.4	Správa uprchlických zařízení (SUZ).....	24
7.2	Ministerstvo zahraničních věcí (MZV).....	24
7.3	Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) a podřízené organizace.....	24
7.3.1	Úřad práce: Generální ředitelství úřadu práce (GŘ ÚP) / krajské pobočky (KrP) / Kontaktní pracoviště (Kop)	24
8	Metody sociální práce s cizinci.....	25
8.1	Případová práce – sociální práce s jednotlivcem	25
8.2	Sociální práce se skupinou.....	26
8.2.1	Sociální pracovník ve skupinové práci	27
8.2.2	Rozdělení skupin.....	27
8.3	Komunitní sociální práce	28
8.4	Streetwork – terénní sociální práce.....	29
9	Cíl výzkumu a výzkumné otázky.....	31
9.1	Cíl výzkumu.....	31
9.2	Výzkumné otázky	31
10	Metodika.....	32
10.1	Strategie výzkumu.....	32
10.2	Výzkumný soubor.....	32
10.3	Realizace výzkumu	33
10.4	Etika výzkumu	33
11	Výsledky	34
11.1	Interpretace výzkumu.....	35
11.1.1	Kategorie 1 – Metody a praktiky sociální práce s cizinci v centrech na podporu integrace cizinců.....	36
11.1.2	Efektivita a měření efektivity metod sociální práce v CPIC.....	41
12	Diskuse.....	47

13	Závěr	50
14	Seznam použité literatury.....	51
15	Seznam příloh	55
16	Seznam schémat a tabulek	56
17	Seznam zkratk	57

Úvod

V současné době se otázka integrace cizinců do společnosti stává stále naléhavější, zejména s ohledem na zvýšené migrační toky a globalizaci, která přináší nové výzvy a příležitosti. Integrace cizinců není pouze otázkou přizpůsobení se novému prostředí, ale také zajištění kvalitních služeb, které umožní cizincům plně se zapojit do společnosti. V tomto kontextu hrají klíčovou roli centra na podporu integrace cizinců, která poskytují různorodé služby a intervence zaměřené na usnadnění tohoto procesu.

Cílem této bakalářské práce je zkoumat metody sociální práce používané v těchto centrech a vyhodnotit jejich efektivitu. Práce se zaměřuje na identifikaci nejčastějších metod, které sociální pracovníci používají při práci s cizinci, a na hodnocení jejich vlivu na úspěšnost integrace. Teoretická část poskytuje přehled o organizacích a službách, které se specializují na integraci cizinců, a popisuje relevantní legislativu a metody sociální práce. Praktická část práce je založena na kvalitativním výzkumu, který byl realizován prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů s pracovníky center na podporu integrace cizinců.

Význam této práce spočívá v podrobné analýze a hodnocení metod, které jsou klíčové pro efektivní podporu integrace cizinců. Výsledky výzkumu přinesou nové poznatky o aktuálních praktikách v oblasti sociální práce a mohou sloužit jako základ pro zlepšení a optimalizaci těchto metod. Kromě toho poskytnou cenné informace pro další výzkum a vývoj strategií zaměřených na podporu úspěšné integrace cizinců do společnosti.

1 Úvod do problematiky integrace cizinců

Začlenění migrantů je dlouhodobý proces. Nezáleží pouze na samostatných migrantech, zda a jak rychle se v nové zemi adaptují. Tento proces je také výrazně ovlivněn okolnostmi, ve kterých se nacházejí, jako je jejich pobytový status a pracovní situace. Stejně důležité je i jejich bezprostřední prostředí. V posledních letech se věnuje větší pozornost vlivu míst, kde migranti žijí, pracují, navštěvují úřady a setkávají se s ostatními lidmi. Zvyšující se zájem o lokální integraci migrantů je způsoben nejen uznáním její důležitosti, ale také současnými významnými změnami v aktivitách a rolích místních institucí (Jelínková et al., 2023).

Integrace migrantů v Evropě je značně různorodá, ovlivněna historickými, geografickými a socioekonomickými faktory, stejně jako místními a národními politikami. Klíčovou roli hraje také otevřenost a ochota místních úřadů a přijímací společnosti pochopit integrační procesy. Důležití jsou i sami migranti, kteří se aktivně zapojují do různých organizací, a tím přispívají k lepšímu vzájemnému porozumění. Navzdory mnoha strukturálním rozdílům mezi členskými státy Evropské unie čelí místní úřady i migranti často podobným výzvám v oblasti integrace, což vytváří prostor pro spolupráci jak v rámci jednotlivých států, tak i mezi nimi. Ne všechny osvědčené postupy jsou přenositelné, ale pochopení zkušeností jiných může být inspirativní a může pomoci dosáhnout potřebných změn (Jelínková et al., 2023).

Proces začleňování migrantů do přijímací společnosti se skládá z několika aspektů, které lze rozdělit do čtyř hlavních kategorií, jež se vzájemně doplňují. Hospodářské začlenění zahrnuje účast na trhu práce, získávání bydlení, vzdělání a rozvoj dovedností, které jsou ceněny na trhu. Druhé je právní začlenění, které se týká získávání právního statusu a práv během pobytu. Další politické začlenění se zaměřuje na účast v politickém životě a kolektivních rozhodovacích procesech v přijímací zemi. Poslední kulturní začlenění se vztahuje na sociální a kulturní aspekty, včetně zvyků, hodnot, víry, náboženství a jazyka (Algan et al., 2012).

Mnozí migranti během svého usazování a budování nového života potřebují bezpečí, přístřeší, dopravu a právní poradenství. Sociální pracovníci pomáhají migrantům získat nezbytné zdroje pro jejich rozvoj a orientovat se v migračním procesu. Kromě toho se starají o bezpečí migrantů během přechodného období, aby mohli stabilně a úspěšně žít.

Sociální pracovníci dále podporují své klienty tím, že porozumí výzvám, se kterými se potýkají, zejména při orientaci ve školském, zdravotním a právním systému (Virginia Commonwealth University, 2023).

Migranti žijící v České republice nejen pracují, ale také mají právo využívat vzdělávací systémy, zdravotní péči, sociální služby a další veřejné zdroje. Nicméně různé faktory, jako je nedostatek informací a jazykové bariéry, jim v tom často brání. Od migrantů se očekává, že budou zlepšovat svou znalost českého jazyka a lépe se orientovat v české společnosti. Na druhé straně společnost může podpořit jejich integraci zavedením nových profesí, jako jsou interkulturní pracovníci, dvojjazyční asistenti ve školách nebo tlumočníci na úřadech, ve školách a zdravotnických zařízeních (Kellnerová Kalvachová, 2020).

Počet cizinců v České republice k roku 2023 byl 1 063 225, kdy ale trvalý pobyt na území České republiky mělo pouze 348 592 cizinců (Český statistický úřad, 2024).

2 Organizace pro pomoc migrantům

Organizace, které se zabývají pomocí pro migranty, se mohou dělit na nevládní organizace, vládní a veřejné organizace, školská zařízení, obce a církevní organizace (Pomáhej Ukrajině, 2024).

2.1 Nevládní neziskové organizace (NNO)

Nevládní neziskové organizace nabízejí sociální, právní a psychosociální poradenství, stejně jako kurzy češtiny a další vzdělávací a odborné kurzy. Tyto nevládní neziskové organizace jsou financovány státem, projekty Evropské unie a dalšími jinými zdroji. Nevládní neziskové organizace přispívají k obecně prospěšným aktivitám v různých oblastech, včetně integrace migrantů (Metropole všech, 2024).

2.1.1 Financování NNO – podpora ze státního rozpočtu

Financování nestátních neziskových organizací je primárně upraveno zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů. Podle § 7 tohoto zákona mohou neziskové organizace jako jsou spolky, obecně prospěšné společnosti, nadace, nadační fondy, ústavy a další právnické osoby zaměřené na poskytování zdravotních, kulturních, vzdělávacích a sociálních služeb, a také sociálně právní ochrany dětí, získat dotace ze státního rozpočtu (MFCR, 2012).

Postupy pro poskytování dotací a návratných finančních výpomocí, včetně jejich odnětí, jsou stanoveny v § 14 a § 15 tohoto zákona. Podle § 14, odst. 2, mohou dotace a návratné finanční výpomoci poskytovat ústřední orgány státní správy, úřady práce, Akademie věd, Grantová agentura, Technologická agentura a další státní organizace určené zvláštním zákonem (MFCR, 2012).

2.2 Mezinárodní organizace

Mezi mezinárodní organizace na pomoc migrantům patří například UNHCR nebo IOM.

2.2.1 UNHCR – Úřad vysokého komisaře Organizace spojených národů pro uprchlíky

Úřad OSN pro uprchlíky vznikl po 2. světové válce pro evropské migranty, kteří museli opustit své domovy z důvodu ozbrojených konfliktů. UNHCR má nyní 7 680 domácích i zahraničních pracovníků a organizace působí ve 125 zemích. Primárním cílem UNHCR v České republice je podpora snah o vytvoření nezávislého a udržitelného systému, díky

kterému stát může posuzovat žádosti o mezinárodní ochranu dle mezinárodních standardů a práv (Úřad Vysokého komisaře spojených národů pro uprchlíky, 2019).

2.2.2 IOM – Mezinárodní organizace pro migraci

Mezinárodní organizace pro migraci (IOM), která je přední vládní organizací systému OSN od roku 1951, podporuje řízenou migraci. Má 175 členských států a působí ve více než 100 zemích. IOM je v České republice aktivní od roku 1998. Mezi klíčové aktivity této organizace patří podpora asistovaných dobrovolných návratů a znovu začleňování, rozvojové projekty spojené s migrací, podpora pracovních migrantů, prevence a potírání obchodování s lidmi, posilování kapacit pro efektivní řízení migrace, integrace zahraničních osob v České republice, sdílení informací o migračních záležitostech (Mezinárodní organizace pro migraci, 2024).

3 Integrační centra

Integrační centra se snaží utvářet místo, kde budou cizinci podporováni na dlouhodobé bázi pro jejich integraci do majoritní společnosti. V rámci celé České republiky integrační centra nabízí své služby, díky čemuž se zajišťuje realizace integrační politiky ČR mířená k cílové skupině cizinců (Integrační centra, 2024).

Centra na podporu integrace cizinců mají svou působnost na celém území České republiky. Integrační centra jsou pro cizince stěžejním místem, kdy získávají potřebné informace. Centra jsou hlavním bodem, který slouží pro realizaci integrační politiky. Mezi služby, která integrační centra nabízí, patří poradenství, kurzy českého jazyka, preventivní činnost a rozvoj celkové situace ve společnosti (MVCR, 2024).

Od července 2009 působí integrační centra, která vznikla jako první Centra na podporu integrace cizinců (CPIC). Jejich hlavním úkolem je sledovat situaci cizinců v daných oblastech a sdílet dané informace s obcemi a zaměstnavateli, aby jim pomohla. Kromě toho centra nabízí pro cizince široké spektrum služeb (SUZ MV, 2024).

Zajistit rovný přístup cizincům k integračním službám a odborné podpoře mají za úkol integrační centra, a to na stejném standardu ve všech krajích České republiky. Toho dosahují spoluprací s regionálními aktéry integrace, zejména s kraji a nestátními neziskovými organizacemi (MVCR, 2024).

3.1 Integrační centra v České republice

Ministerstvo vnitra zřizuje několik center na podporu integrace cizinců v 10 krajích. V kraji Středočeském, Jihočeském, Karlovarském, Libereckém, Moravskoslezském, Olomouckém, Pardubickém, Plzeňském, Zlínském a v kraji Vysočina (Integrační centra, 2024).

Konkrétně ve Středočeském kraji se nachází 5 center na podporu integrace cizinců, a to v Mladé Boleslavi, Kladně, Příbrami, Kutné Hoře a v Benešově. V Jihočeském kraji je centrum v Českých Budějovicích, ale také detašované pracoviště v Písku. V Karlovarském kraji se centrum nachází v Karlových Varech a detašované pracoviště v Chebu. Liberecký kraj má své centrum v Liberci a detašované pracoviště se nachází

v České Lípě. V Moravskoslezském kraji je centrum v Ostravě a detašované pracoviště se nachází v Opavě. V Olomouckém kraji se centrum nachází ve městě Olomouc a detašované pracoviště v Šumperku. Pardubický kraj má své centrum v Pardubicích a detašované pracoviště se nachází v Litomyšli. V Plzeňském kraji se centrum nachází v Plzni a detašované pracoviště se nachází v Domažlicích. Ve Zlínském kraji je centrum ve Zlíně a v tomto kraji se nachází 2 kontaktní místa, a to ve městě Uherské Hradiště a Valašské Meziříčí. Kraj Vysočina má své centrum ve městě Jihlava a detašované pracoviště se nachází v Pelhřimově (Integrační centra, 2024).

Ve všech těchto deseti krajích je zřizovatelem stát prostřednictvím Správy uprchlických zařízení Ministerstva vnitra (SUZ MV, 2024).

Ostatní centra v jiných městech jsou spolufinancována z azylového, migračního a integračního fondu (AMIF). V Praze je to integrační centrum Praha, o. p. s., kdy zřizovatelem je Magistrát hlavního města Prahy. V Jihomoravském kraji, konkrétně v Brně je Centrum pro cizince JMK, z. ú. ve spolupráci se třemi partnery, a to OPU – organizace pro pomoc uprchlíkům, Diecézní charita Brno a statutární město Brno. V Ústeckém kraji, konkrétně v Ústí nad Labem se nachází Centrum na podporu integrace státních příslušníků třetích zemí v Ústeckém kraji, kdy organizátorem je Poradna pro integraci, o. s. V Královohradeckém kraji se nachází Integrační centrum pro cizince v Královohradeckém kraji a realizátorem je Diecézní katolická charita Hradec Králové (Integrační centra, 2024).

4 Služby integračních center

Nabízené služby v Centrech na podporu integrace cizinců jsou pro všechny klienty center zdarma. Centra na podporu integrace cizinců své aktivity nabízí pro území celého kraje, ve kterém se CPIC nachází, nevztahují se pouze na krajské město (Integrační centra, 2024).

Aktivity center dlouhodobě napomáhají předcházet sociálně patologickým jevům ve společnosti a podporují úspěšnou integraci cizinců, což přináší prospěch zejména většinové populaci (SUZ MV, 2024).

Mezi služby, které integrační centra nabízí patří:

- sociální poradenství
- právní poradenství
- psychosociální poradenství
- kurzy českého jazyka
- tlumočnické služby
- sociokulturní kurzy
- provoz internetového pracoviště a knihovny
- vzdělávací a kulturní a společenské akce

Centra na podporu integrace cizinců pořádají také koordinační aktivity, jako je spolupráce s partnery v oblasti migrace, zejména krajů, místních samospráv a zaměstnavatelů při řešení dopadů pracovní migrace v jednotlivých regionech (Integrační centra, 2024).

4.1 Sociální poradenství

Toto poradenství, které může být poskytováno ambulantně nebo terénně sociálními pracovníky jednotlivých Center, je určeno k pomoci lidem při řešení jejich nepříznivých situací. Služby jsou klientům nabízeny zdarma během otevíracích hodin centra. Může se jednat o nepříznivou sociální situaci, orientace v českých systémech jako je například školství, zdravotnictví aj., jazyková bariéra nebo absence běžné sociální sítě, což je rodina nebo přátelé (Integrační centra, 2024).

4.2 Právní poradenství

V jednotlivých centrech je přítomen právník, a to v určitých hodinách, kdy klient centra může s právníkem řešit různé životní situace. Nejčastějšími tématy jsou pobytová a vízová problematika, pracovně – právní vztahy, rodinné právo, dluhová problematika a zdravotní péče a zdravotní pojištění (Integrační centra, 2024).

4.3 Psychosociální poradenství

V jednotlivých centrech je přítomen pracovník, který poskytuje psychosociální poradenství, a to v určitých hodinách. Toto poradenství je především určené pro klienty, kteří byli zasaženi válečným konfliktem, přišli o své blízké nebo o ně mají obavy, či potřebují psychickou stabilizaci (Integrační centra, 2024).

4.4 Kurzy českého jazyka

Kurzy českého jazyka se separují na základní, které lze navštěvovat jednorázově a bez registrace, a intenzivní, které jsou určeny pro dlouhodobější studium. V určitých případech, zejména pro zranitelné skupiny, je možné konat individuální nebo specializovaný kurz (Integrační centra, 2024).

4.5 Sociokulturní kurzy

Sociokulturní kurzy zajišťují, aby cizinci získali dostatečné znalosti a informace co se života v České republice týče (Integrační centra, 2024).

5 Terminologie

V této kapitole jsou vysvětleny základní pojmy, které se v oblasti integrace cizinců vyskytují, například cizinec, uprchlík, migrace a integrace.

5.1 Cizinec

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR říká, že „*Cizincem se rozumí fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, včetně občana Evropské unie*“.

Za cizince v České republice jsou považovány osoby, které nesplňují podmínky k naplnění státního občanství dané země. Cizinec má právo na území ČR, po splnění určitých podmínek, získat vízum dle účelu pobytu na území ČR. Od získání víza se cizinci určují další práva a povinnosti (Dohnalová, 2012).

5.2 Uprchlík

V Úmluvě o právním postavení uprchlíka (též nazýváno Ženevská konvence, dále Úmluva), která byla přijata v roce 1951 v Ženevě, se nachází vysvětlení pojmu uprchlík (Matoušek et. al., 2010).

Vymezení pojmu dle Úmluvy o právním postavení uprchlíka je tedy takové: „*Pojem uprchlík se vztahuje na kteroukoli osobu, jež se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodu rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodu příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů, je neschopna přijmout nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám odmítá ochranu své vlasti, totéž platí pro osobu bez státní příslušnosti nacházející se mimo zemi svého dosavadního pobytu následkem shora zmíněných událostí, která vzhledem ke shora uvedeným obavám se tam nechce nebo nemůže vrátit*“.

Rozdělení skupin uprchlíků lze pojmut z několika hledisek. První skupinou jsou uprchlíci de facto. To je skupina, která své domovy musela opustit a utéct na jiné území z důvodu, že v oblasti jejich obydlí probíhá válka nebo živelná katastrofa. Jestliže se dříve či později situace v místě bydliště uklidní, očekává se, že se skupina vrátí zpět do místa svého bydliště (Matoušek et. al., 2010).

Další skupinou jsou žadatelé o azyl, což je skupina, která podá žádost příslušnému orgánu o udělení azylu (Matoušek et. al., 2010).

Dle zákona č. 173/2023 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů a další související zákony je žadatelem o azyl člověk, který musí projít celým procesem schválení žádosti o azyl, která jde přes Ministerstvo vnitra ČR a krajský soud. Člověk, který žádá o azyl, musí uvést argumenty, z jakého důvodu žádá o azyl, a také musí doložit důkazní materiál na obranu těchto skutečností (Matoušek et. al., 2010).

Dle Matouška (2010) je další skupinou uznáný uprchlík neboli azylant. Je to člověk, kterému je od hostitelské země poskytnuta ochrana a byl mu udělen azyl.

V České republice se sociální práce s migranty většinou zabývá žadateli o azyl nebo azylanty, kteří žijí buď v soukromí, anebo v integračních či pobytových střediscích. Práce sociálního pracovníka s klientem se odvíjí i podle toho, z jakého kulturního prostředí pochází a kde žil, ale také v jaké části se řízení žádosti o azyl nachází (Matoušek et. al., 2010).

Mezi nejdůležitější skupiny, kterými se sociální práce s migranty zabývá, patří děti, nezletilí bez doprovodu dospělé osoby, ženy, lidé staršího věku, lidé s duševním či fyzickým postižením a také oběti extrémního násilí (Matoušek et. al., 2010).

5.3 Migrace

Pokud se jedinec přestěhuje na trvalo nebo dlouhou dobu na území jiného státu, nazývá se toto migrací. Migraci lze rozdělit na migraci vnitřní a mezinárodní. Vnitřní migrace je přestěhování a následná změna trvalého bydliště na území jiné obce. Jedná se tedy o migraci na území stejného státu. Mezinárodní migrací se rozumí přesun a změna pobytu mimo hranice státu (Dohnalová, 2012).

Jedná se o přechodnou nebo trvalou změnu místa pobytu na základě pohybu osob nebo větších celků obyvatel v geografickém a sociálním prostoru. Migrace se též nazývá prostorová mobilita (Jandourek, 2012).

Dle Dohnalové (2012) můžeme migraci dělit na imigraci a emigraci. Imigrací se rozumí přistěhování obyvatelstva a emigrací opuštění rodné země. Dalším termínem je reemigrace – popisuje nejdříve vystěhování ze země, z důvodu například válečného stavu nebo nízké kvality života v dané zemi. Po určité době jde o zpětnou imigraci neboli návrat do země, odkud cizinec odešel z různých důvodů.

5.4 Integrace

Pojem znamená sloučení, semknutí; proces vytváření celistvosti, úplnosti; sjednocování, spojování dílčích funkcí (částí) v komplexní celek, zpravidla na vyšší úroveň než části (Geist, 1992).

Integrace znamená sjednocení sociálního systému, které je zajištěno jasným určením rolí jednotlivých složek a definováním jejich vzájemných vztahů jak v horizontální (rozdělení práce), tak ve vertikální rovině (status). Společnost je považována za integrovanou, pokud existuje shoda o vztazích mezi penězi, mocí, prestiží a schopnostmi a jejich propojení se systémem sociální dělby práce. Když tato shoda chybí, vznikají sociální konflikty. Integrace zahrnuje také začlenění jednotlivce do skupiny a jeho přijetí ostatními členy (Jandourek, 2012).

5.5 Integrace sociální

Jedná se o proces, kdy dochází k vzájemnému sjednocení sociálních návyků a jevů v jeden komplexní celek (Geist, 1992).

Dle Geista (1992) termín sociální integrace popisuje vzájemné vztahy mezi částmi a celky, kdy se vytváří sepětí a spojení v jednotnou jednotku. Integrace proto nemůže být pouze jednostranná, ale musí být alespoň dvoustranná, tedy ze strany „celku“ a ze strany „částí“, jelikož se jedná o pluralitu sociálních vztahů.

Sociální začleňování není jednotný proces. Jde spíše o výsledek spolupráce různých mechanismů v různých oblastech společenského života. Jedná se o tyto mechanismy:

- Strukturální – získávání práv a přístupu k hlavním institucím hostitelské společnosti.
- Kulturní – osvojení si klíčových znalostí a dovedností přijímací společnosti.

- Interaktivní – začlenění přistěhovalců do primárních vztahů a sociálních sítí přijímací společnosti.
- Identifikační – ztotožnění se se sociálními skupinami.

Mechanismy a procesy těchto jednotlivých dimenzí na sebe navazují a vzájemně se ovlivňují (Rákoczyová, 2009).

6 Legislativní ukotvení

Před rokem 1990 Československo nebylo pro cizince velmi atraktivní zemí, a dokonce se ze země lidé stěhovali do zahraničí. Když nastala změna režimu a měnila se spousta zákonů, došlo samozřejmě i ke změně zákonů o migraci (Matoušek et. al., 2010).

Pobyt cizinců na území ČR upravuje zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů a také zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů zmiňuje: *„Tento zákon upravuje v návaznosti na přímo použitelný předpis Evropské unie podmínky vstupu cizince na území České republiky a vycestování cizince z území, stanoví podmínky pobytu cizince na území a vymezuje působnost Policie České republiky, Ministerstva vnitra a Ministerstva zahraničních věcí v této oblasti státní správy“*.

A druhý zákon, který se nejen pobytem cizinců zabývá je zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů zmiňuje: *„Zákon upravuje podmínky vstupu a pobytu cizince, který požádal o mezinárodní Českou republiku o mezinárodní ochranu na území České republiky a pobyt azylanta nebo osoby požívající doplňkové ochrany na území; řízení ve věci mezinárodní ochrany a další řízení vedená podle tohoto zákona; práva a povinnosti žadatele o udělení mezinárodní ochrany, azylanta, osoby požívající doplňkové ochrany na území a cizince, o kterém to stanoví tento zákon; působnost Ministerstva vnitra a Policie České republiky v této oblasti státní správy“*.

7 Instituce a aktéři zabývající se sociální prací s cizinci

Cizinecká agenda je pod záštitou státní správy a úřadů kam spadá následující (MPSV, 2024).

7.1 Ministerstvo vnitra České republiky (MVČR) a podřízené organizace

Nejdůležitější institucí pro všechny záležitosti týkající se pobytu cizinců v České republice, bez ohledu na jejich důvody pro pobyt, je Ministerstvo vnitra České republiky (Seidlová, 2019).

Dle Dohnalové (2012) je Ministerstvo vnitra hlavním iniciátorem migrační a integrační politiky, ale také je orgánem legislativním a exekutivním neboli mocí výkonnou v oblasti migrační politiky.

Ministerstvo vnitra zajišťuje udělení dlouhodobých víz, vydání povolení a prodloužení dlouhodobého pobytu, vydání povolení trvalého pobytu, vydání/ odnětí cizineckého pasu, vydání potvrzení o pobytu (pro matriku potvrzení vydává cizinecká policie), udělení výjezdního příkazu pro cizince s dlouhodobým pobytem (Dohnalová, 2012).

7.1.1 Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)

Odbor azylové a migrační politiky se zabývá například vyřizováním dlouhodobých víz, potvrzení o přechodném pobytu, povolení k přechodnému pobytu (MPSV, 2024).

7.1.2 Oddělení státního občanství a matrik

Zabývá se udělováním státního občanství České republiky cizincům s povoleným trvalým pobytem na území České republiky (MPSV, 2024).

7.1.3 Služba cizinecké policie

Služba cizinecké policie má za úkol starat se o záležitosti, kterými jsou například ohlašování místa pobytu na území po příjezdu do České republiky, prodloužení doby pobytu na území na krátkodobé vízum do 90 dnů, vydávání výjezdních příkazů pro cizince, kteří přijeli na území na krátkodobé vízum, kontrola legálnosti pobytu, řízení o správním vyhoštění, uložení povinnosti opustit území (Dohnalová, 2012).

7.1.4 Správa uprchlických zařízení (SUZ)

Dalším orgánem, který spadá pod Ministerstvo vnitra ČR, je Správa uprchlických zařízení (SUZ), která spravuje chod zařízení a středisek pro migranty a poskytování sociálních služeb (Matoušek et. al., 2010).

7.2 Ministerstvo zahraničních věcí (MZV)

Ministerstvo zahraničních věcí zajišťuje výkon vízové agendy, povolování pobytu cizinců požívajících výsad a imunit dle mezinárodního práva (Dohnalová, 2012).

7.3 Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) a podřízené organizace

Mezi činnosti MPSV patří sociální politika, sociální pojištění, oblast zaměstnanosti, zahraniční zaměstnanost a jiné (MPSV, 2024).

7.3.1 Úřad práce: Generální ředitelství úřadu práce (GŘ ÚP) / krajské pobočky (KrP) / Kontaktní pracoviště (Kop)

Zabývá se zaměstnaností – zaměstnávání cizinců – povolení k zaměstnání, evidence, rekvalifikace, agentury práce, volná pracovní místa, státní sociální podpora (MPSV, 2024).

8 Metody sociální práce s cizinci

Dle Levické (2003) metodika sociální práce představuje souhrn osvědčených a vědecky uznávaných metod, technik a postupů, které se využívají jak prakticky, tak teoreticky v sociální práci. Metodiku sociální práce lze chápat jako soubor ustálených pravidel, ze kterých si sociální pracovník vybírá nejvhodnější způsob, jak pomoci svému klientovi. Je výsledkem dlouhodobého, systematického přizpůsobování pracovních postupů z humanitárních věd potřebám sociální praxe. Při vývoji metod čerpala sociální práce zejména z metod psychologie, sociologie, pedagogiky, ekonomie a dalších příbuzných oborů.

Metody specifické pro sociální práci se vyvinuly přímo z její praxe a představují originální příspěvek k metodologii intelektuální kreativity. Tyto inovativní přístupy mají potenciál pomoci řešit budoucí krize společnosti a mohou být rozděleny dle časového hlediska do tradičních a moderních kategorií. Tradiční, klasické metody zahrnují práci s jednotlivcem, případovou sociální práci, práci se skupinou a komunitní sociální práci. Moderní metody zahrnují sociální management, projektování a plánování. Dále dle demografického hlediska, kam spadá sociální práce s dětmi, mládeží, dospělými nebo se seniory. Nebo také pohlaví a na základě toho jde o rozdělení sociální práce se ženami a sociální práce s muži. Dalším hlediskem je hledisko statusové, což značí postavení člověka ve společnosti. Sem patří sociální práce s bezdomovci, s nepřizpůsobivými občany, s migranty, s etnickými minoritami. Také dle místa výkonu práce, kdy je terénní sociální práce, pobytová sociální práce, komunitní a ambulantní sociální práce. Metody podle druhu a vykonaných aktivit jsou například sociální služby, sociální poradenství, mediace, sociální a krizová intervence, vzdělávání profesionálů (Levická, 2003).

8.1 Případová práce – sociální práce s jednotlivcem

V sociální práci se často uplatňuje individuální přístup, který je obzvláště důležitý v oblastech jako je například duševní zdraví, vývojové poruchy, dlouhodobá péče, služby pro seniory nebo právě podpora přistěhovalců. Tato metoda, přestože klade vysoké nároky na odborné i osobní kvality sociálního pracovníka, nevyžaduje žádné specifické uspořádání. Nabízí možnost rychlého rozhodování, flexibility a tvořivosti, což může výrazně přispět k nalezení a realizaci efektivního přístupu, který klientovi pomůže překonat nepříznivou situaci. Obecně se jedná o způsob, jak věnovat plnou pozornost

jednotlivci, který potřebuje sociální podporu. Klíčem k úspěšné případové práci je nejen pochopení jedince, ale i jeho rodiny, komunity, širší společnosti a kulturního kontextu. Rovněž je důležité znát sociální a zdravotní služby, které mohou pomoci zlepšit nedůstojné životní podmínky. Případový pracovník musí dobře znát různé organizace poskytující sociální služby, vědět, jak s nimi komunikovat a jak klienty odkazovat na jejich pomoc. Navázané kontakty s odborníky a institucemi, které se specializují na specifické potřeby nebo problémy klientů, jsou zásadní, ať už jde o profesionální či svépomocné organizace. Bez těchto vazeb by případová práce ztratila účinnost. Jedním z hlavních úkolů případové práce je právě zajištění potřebných služeb (Matoušek et al., 2003).

Sociální práce zaměřená na jednotlivce je jednou z nejpodrobněji vypracovaných metod v oboru sociální práce. V teorii se zabývá otázkami jako je životní cyklus, vliv rodiny na úspěšnou socializaci jedince, problémové chování a jeho řešení a vzájemné interakce. V praxi se sociální pracovníci soustředí na dosažení co nejlepších výsledků při řešení individuálních problémů. U běžně používaných metod v této oblasti se dají identifikovat podobné kroky, které se objevují v různých metodách, které pracovníci uplatňují při práci s klienty (Levická, 2003).

8.2 Sociální práce se skupinou

Jedinec dosahuje svého plného potenciálu pouze jako člen skupiny a většinou je zapojen do několika skupin současně. Po celý život se člověk stává součástí různých skupin, které mohou být buď uzavřené a výlučné, nebo otevřené a propojené. Tím, že člověk žije ve skupině si naplňuje základní lidskou potřebu sdílení, spoluvytváření a podporuje mezilidské vztahy. Pokud člověk opustí dobrovolně společnost, skupinu, je to velmi zřídka a oddává se tím samotě (Matoušek et al., 2003).

Skupinová práce je uznávána jako klíčová metoda, kterou sociální pracovníci používají ke zlepšení sociálního fungování lidí. Tato metoda využívá skupiny jako nástroj k dosažení konkrétních cílů. Je považována za systematický přístup zaměřený na dosažení specifických výsledků. Sociální pracovníci ji aplikují na pomoc lidem různého věku a původu, aby lépe zvládali své problémy. Stávají se tak důležitými členy týmů, které řeší sociální, emocionální a psychické potíže. Pracují také v komunitních prostředích, kde podporují sociální soudržnost a integraci. V těchto prostředích vedou

skupiny dětí, žen a mládeže, které pomáhají řešit aktuální problémy nebo podporují rozvoj komunity (Palmar, 2014).

Dle Levické (2003) je hlavním cílem skupinové sociální práce podpořit snahu o změny v sociálním fungování členů prostřednictvím jejich účasti ve skupině. Důležité je zaměření sociálního pracovníka nejen na skupinu jako celek, ale také na podporu jednotlivce. Tato metoda umožňuje zlepšit kvalitu života a rozvíjet osobní potenciál. Metoda skupinové práce může pomoci:

- dosáhnout společně vytyčených cílů,
- změnit situace, které si členové přejí řešit, ať už jde o osobní, rodinné nebo pracovní problémy,
- rozvíjet osobní růst a schopnost soběstačnosti,
- využít skupinovou terapii k eliminaci nechtěných stresových situací v životech členů.

8.2.1 Sociální pracovník ve skupinové práci

Skupinová sociální pracovníci se orientují v různých teoretických rámcích a metodách. Charakteristickým rysem sociální práce se skupinami je, že intervence probíhá na několika úrovních – individuální, skupinové i společenské, a zahrnuje i širší okolní prostředí. Individuální intervence se často odehrává v rámci skupiny nebo i mimo ni, v případě, že to pravidla skupiny umožňují. Pracovník využívá různé techniky k usnadnění vytváření vztahů mezi členy skupiny. Skupinové intervence jsou klíčové pro rozvoj speciálních dovedností pracovníka a vycházejí z teorie skupin a systémového přístupu. Cílem je, aby skupina fungovala jako jednotný celek schopný poskytovat podporu, pomoc a dosahovat stanovených cílů. Pracovník řídí skupinové procesy s cílem podpořit její rozvoj. Intervence v okolním prostředí zahrnují zapojení klíčových jednotlivců a systémů, které obklopují skupinu, aby podpořili jak individuální, tak skupinové procesy (Matoušek et al., 2003).

8.2.2 Rozdělení skupin

Dle Matouška et al., (2003) lze skupiny kategorizovat různými způsoby. Existuje šest hlavních typů:

1. Homogenní skupiny — například skupiny složené z adolescentů závislých na drogách nebo z žen, které byly týrané.
2. Úkolově orientované skupiny, které se soustředí na řešení konkrétních problémů.
3. Psychoterapeutické skupiny, které se mohou lišit podle různých aspektů, jako jsou například teoretické zaměření (psychodynamické, gestaltové, transakčně analytické) nebo specifické cílové skupiny, včetně chronických psychotiků, kteří potřebují resocializaci, neurotiků, kteří zažívají dekompenzaci, dobře adaptovaných jedinců, lidí trpících různými závislostmi, či osob, které se soustředí na osobní rozvoj.
4. Svépomocné skupiny, které se zaměřují na vzájemnou podporu a pomoc mezi členy.
5. Skupiny zaměřené na rozvoj mezilidských vztahů, jako jsou skupiny setkání (encounter), tréninkové skupiny v senzitivě a podobné. Tyto skupiny, které vznikly v rámci humanistické psychologie v šedesátých letech 20. století, původně sloužily k tréninku vedoucích pracovníků v efektivní komunikaci s lidmi a v současnosti jsou už méně běžné.
6. Skupiny orientované na dosahování sociálních cílů, jako jsou pracovní skupiny s mládeží a komunitní práce.

8.3 Komunitní sociální práce

Komunitní práce je velmi flexibilní metoda, schopná reagovat na široké spektrum místních problémů, včetně sociálních služeb, zdravotní péče, etnického napětí, vzdělávání, sousedských vztahů a životního prostředí. Každá situace vyžaduje unikátní přístup, který není snadno přenosný na jiné kontexty. Tento přístup klade velký důraz na inovativnost a adaptabilitu komunitních pracovníků, realizačního týmu i samotných členů komunity (Matoušek et al., 2003).

Komunita je rozmanitá, ale sjednocená entita, která se zakládá na společných hodnotách. Charakterizuje ji vzájemná péče, důvěra a týmová spolupráce. Má vysoce účinnou vnitřní komunikaci a podporuje aktivní účast jednotlivců na veřejných záležitostech. Formuje si vlastní identitu a cíle, rozvíjí vnitřní i vnější vztahy a přenáší hodnoty a normy na další generace. Je otevřená budoucnosti a disponuje vyváženým institucionálním uspořádáním (Matoušek et al., 2003).

Dle Levické (2003) se sociální práce s komunitami se soustředí na různé činnosti, jako je poskytování péče v rámci komunity, podpora a budování komunitních organizací, rozvoj komunitních struktur, plánování aktivit, vzdělávání členů komunity, organizace různých událostí, a také na práci zaměřenou na feministické a antirasistické aspekty komunitního života.

Matoušek et al., (2003) uvádí, že v praxi se můžeme setkat s různými druhy komunit:

- Občanská komunita: Skupina jednotlivců, kteří společně vykonávají každodenní činnosti v určitém prostoru.
- Výcviková komunita: Společenství lidí, kteří se soustředí na osobní růst, rozvoj dovedností a vylepšení postojů.
- Terapeutická komunita: Specifická forma léčebného zařízení, kde probíhá otevřená komunikace mezi všemi účastníky, včetně pacientů, kteří se aktivně podílejí na svém uzdravování.
- Spirituální komunita: Skupina lidí sdílející duchovní přesvědčení a cíle, která se snaží o duchovní růst a může společně žít v jednom prostředí.

8.4 Streetwork – terénní sociální práce

Termín „streetwork“, převzatý z angličtiny, doslovně přeložen znamená „práce na ulici“. Tato metoda však není jakýmkoli druhem pouliční práce, ale specifickou metodou sociální práce, kterou vykonávají sociální pracovníci s konkrétním zaměřením. V České republice se ale častěji setkáváme s pojmem terénní sociální práce. Sociální práce na ulici nezahrnuje pouze aktivity vykonávané sociálními pracovníky přímo na ulici v doslovném smyslu. V tomto případě „ulice“ představuje jakýkoli neformální veřejný prostor, ať už krytý, nebo otevřený. Patří sem například hřiště, otevřené plochy mezi budovami, parky, podchody, průchody, nádraží, pěší zóny, garáže, sklepy, rockové kluby, restaurace, diskotéky, bary, herny, opuštěné domy, squaty, obydlé kanály, fotbalové stadiony, ubytovny, provozovny a podobná místa (Matoušek et al., 2003).

Streetwork je typ sociální práce, kdy se sociální pracovníci aktivně angažují v oblastech, kde vznikají sociální problémy, místo aby čekali, až se někdo obrátí o pomoc. Tato metoda se zaměřuje na proaktivní přístup, kdy pracovníci sami vyhledávají a kontaktují členy cílové skupiny v prostředích, kde dochází k sociálním konfliktům. Klíčovým prvním krokem je sledování, identifikace a navazování kontaktů s lidmi v těchto oblastech.

Sociální pracovníci se přitom učí rozumět specifickým rysům daného prostředí, chápat charakteristiky různých subkultur a adaptovat se na specifické životní podmínky dané cílové skupiny (Matoušek et al., 2003).

Cílem této služby je poskytovat klientovi informace o možných řešeních jeho obtížné situace a zároveň upozornit na případná rizika spojená s jeho způsobem života. Služba také zahrnuje pomoc při řešení problémů v oblastech jako bydlení, dluhy, nezaměstnanost, sociální dávky, rodinné problémy a trestní řízení, přičemž klient obdrží podporu při jednání s úřady, asistenci při administrativních úkonech a doporučení na další relevantní služby. Dalším důležitým aspektem je aktivní zapojení klienta do procesu hledání řešení, kdy pracovník povzbuzuje klienta k činnosti, pomáhá mu stanovit a rozdělit úkoly potřebné pro efektivní spolupráci. Služba se rovněž snaží klienta vybavit dovednostmi a postupy, které mu umožní samostatně řešit podobné problémy i po skončení služby, čímž se sociální pracovník vyhýbá závislosti klienta na této pomoci. Kromě toho služba zajišťuje zprostředkování odborné pomoci z dalších institucí nebo organizací, které mohou být klíčové pro úspěšné řešení klientových problémů (Člověk v tísni, 2024).

9 Cíl výzkumu a výzkumné otázky

9.1 Cíl výzkumu

Prvním cílem je zjistit, jaké metody jsou využívány nejčastěji v práci s cizinci pro jejich integraci.

Druhým cílem je zjistit, jaká je efektivita metod sociální práce s cizinci směřující k jejich integraci.

9.2 Výzkumné otázky

Výzkumná otázka 1: Jaké metody sociální práce jsou nejčastěji využívány v práci s cizinci pro jejich integraci?

Výzkumná otázka 2: Jaká je efektivita metod sociální práce s cizinci směřující k integraci?

Výzkumná otázka 3: Jak lze měřit efektivitu metod sociální práce s cizinci v centrech na podporu integrace cizinců?

10 Metodika

10.1 Strategie výzkumu

Výzkumná část mé bakalářské práce s názvem *Metody sociální práce v centrech na podporu integrace cizinců* bude zaměřena na kvalitativní výzkum formou polostrukturovaných rozhovorů.

Kvalitativní výzkum se soustředí na podrobné pochopení různých metodických přístupů k prozkoumání sociálních či lidských problémů. Výzkumník sestavuje komplexní a celistvý obraz tím, že analyzuje různé typy textů, zjišťuje názory účastníků a provádí výzkum v jejich přirozeném prostředí (Creswell, 1998) citováno z (Hendl, 2005). Kvalitativní metody se zaměřují na jedinečnost a kladou důraz na detaily sledovaného jevu. Jejich cílem je odhalovat a porovnávat malé rozdíly a variace, ať už jde o podobnosti, odlišnosti nebo absenci. Tyto pozorované a srovnávané aspekty pak slouží k tvorbě závěrů (Novotná et al., 2019).

Pro svou práci jsem zvolila výzkum formou polostrukturovaných rozhovorů.

Rozhovor je klíčovým nástrojem pro provádění kvalitativního výzkumu (Švaříček et al., 2007). Polostrukturované rozhovory, které se používají ve výzkumu, zahrnují odpovědi respondentů na předem stanovené otevřené otázky. Tento formát je široce využíván. Pro efektivní záznam z rozhovorů je nahrávání považováno za nejlepší praxi. Psaní poznámek během rozhovoru mezi výzkumníkem a respondentem je často nepřesné a může vést k opomenutí důležitých detailů. Nahrávání rozhovoru pomáhá výzkumníkovi, aby neopomněl důležité informace (Jamshed, 2014).

10.2 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor se skládá ze sociálních pracovníků Center na podporu integrace cizinců, jejichž klienty jsou cizinci přicházející do České republiky a mají zájem o pomoc s integrací do společnosti. Pro realizaci mého výzkumu do bakalářské práce byli osloveni dvě centra na podporu integrace cizinců, a to konkrétně v Písku a v Českých Budějovicích. Centrum na podporu integrace cizinců je detašované (oddělené) pracoviště čili je menší, a proto je zde pouze jedna sociální pracovnice. Pro realizaci výzkumu bylo tedy osloveno 6 sociálních pracovníků center na podporu integrace cizinců.

10.3 Realizace výzkumu

Pro zpracování výzkumu do mé bakalářské práce jsem si jako první zvolila cíl a výzkumné otázky. Dalším krokem bylo oslovení potenciálních respondentů prostřednictvím emailové komunikace a zároveň vytvoření otázek k polostrukturovanému rozhovoru (viz Příloha č. 1), otázky byly prostřednictvím emailové komunikace předem sociálním pracovníkům zaslány. Též před začátkem rozhovoru podepisovali informovaný souhlas s poskytnutím rozhovoru pro účely bakalářské práce (viz Příloha č. 2). Otázek pro polostrukturovaný rozhovor je celkem 13. Na otázky mi odpovídalo celkem 6 sociálních pracovníků, 1 muž a 5 žen.

10.4 Etika výzkumu

Etika výzkumu je tvořena několika vzájemně propojenými úrovněmi, které se navzájem ovlivňují, a žádná z nich nemůže efektivně fungovat bez ostatních. Mezi těmito úrovněmi je procedurální etika, která poskytuje jednotné etické standardy pro všechny výzkumníky. Zahrnuje pravidla stanovená zákonem (např. zákon o ochraně osobních údajů) a normy, které jsou zakotveny v etických kodexech. Dodržování těchto pravidel pak monitorují etické komise v těchto organizacích (Novotná et al., 2019).

Dle Novotné (2019) je zde vypsáno několik etických pravidel:

- Respekt soukromí: je nezbytné ctít soukromí účastníků výzkumu, což znamená, že je důležité respektovat jejich právo rozhodnout se, zda budou do výzkumu zapojeni a jaké informace o sobě odhalí;
- prevence rizika toho, že informace, které osoby zúčastněné poskytnou nebudou využity či zneužity;
- nepoškodit osoby, které zkoumáme.

Právě z důvodu etiky byli respondenti dotazováni, zda souhlasí s nahráváním rozhovoru na diktafon na mobilním telefonu, a také o tom, že informace budou sloužit pouze pro účely výzkumu. Svůj souhlas potvrdili podpisem informovaného souhlasu (viz Příloha 2).

11 Výsledky

Tato kapitola bakalářské práce je zaměřena na prezentaci výsledků, které byly zjištěny pomocí polostrukturovaných rozhovorů. Celkově bylo provedeno celkem 6 polostrukturovaných rozhovorů, kdy informanty byli sociální pracovníci center na podporu integrace cizinců. Z toho 2 rozhovory byly prováděny se sociálními pracovníci z centra na podporu integrace cizinců v Písku. Další 4 rozhovory byly prováděny v centru na podporu integrace cizinců v Českých Budějovicích. Celkem tedy bylo osloveno 6 informantů – sociálních pracovníků, z toho bylo 5 žen a 1 muž. V tabulce č. 1 jsou uvedeny identifikační údaje informantů, kteří se účastnili výzkumu.

Tabulka č. 1 – identifikační údaje informantů

Informanti	Věk	Pohlaví	Délka praxe v sociální oblasti	Pracovní pozice
Informant č. 1	45 let	Žena	24 let	Sociální pracovník
Informant č. 2	60 let	Žena	2 roky	Sociální pracovník
Informant č. 3	28 let	Muž	3 roky	Sociální pracovník
Informant č. 4	30 let	Žena	5 let	Sociální pracovník
Informant č. 5	36 let	Žena	12 let	Sociální pracovník
Informant č. 6	29 let	žena	4 roky	Sociální pracovník

Zdroj: vlastní výzkum, 2024

Tabulka č. 1 popisuje identifikační údaje informantů, kteří se účastnili výzkumu. Informanti jsou uváděny jako Informant č. 1–6 (dále I1 – I6). Informace, které byly zjišťovány, jsou věk, pohlaví, délka praxe v sociální oblasti a pozice na pracovišti. Všichni informanti jsou sociálními pracovníky v CPIC. Informanti jsou ve věku v rozmezí od 28 do 60 let. Délka praxe v sociální oblasti jednotlivých informantů je různá. Nejkratší doba praxe jsou 2 roky, ovšem nejdelší délka praxe je 24 let.

11.1 Interpretace výzkumu

Na schématu 1 jsou popsány kategorie a podkategorie ve výzkumu. Kategorie 1 s názvem metody a praktiky sociální práce s cizinci. Tato kategorie obsahuje 3 podkategorie, kdy první podkategorií je individuální práce, druhá je terénní sociální práce a třetí podkategorie je skupinová a komunitní sociální práce. Druhá kategorie nese název efektivita a měření efektivity metod sociální práce v CPIC a obsahuje 3 podkategorie, kdy první podkategorie je výsledek úspěšnosti (efektivity) metod, druhá podkategorie se zabývá měřením efektivity a třetí podkategorie nese název zájem o metody a služby ze strany cizinců dle věku/ pohlaví.

<p>Kategorie 1:</p> <p>Metody a praktiky sociální práce s cizinci</p>
<p>Podkategorie č. 1: Individuální práce</p> <p>Podkategorie č. 2: Terénní sociální práce</p> <p>Podkategorie č. 3: Skupinová a komunitní sociální práce</p>
<p>Kategorie 2:</p> <p>Efektivita a měření efektivity metod sociální práce v CPIC</p>
<p>Podkategorie č. 1: Výsledek úspěšnosti (efektivity) metod</p> <p>Podkategorie č. 2: Měření efektivity</p> <p>Podkategorie č. 3: Zájem o metody a služby ze strany cizinců dle věku/ pohlaví</p>

Schéma 1 – Seznam kategorií a podkategorií. Zdroj: Vlastní výzkum, 2024

11.1.1 Kategorie 1 – Metody a praktiky sociální práce s cizinci v centrech na podporu integrace cizinců

První kategorie výzkumu je zaměřena metody a praktiky sociální práce s cizinci v centrech na podporu integrace cizinců. První podkategorie se zabývá individuální sociální práci neboli práce s jednotlivcem, které jednotliví sociální pracovníci využívají při své práci s cizinci. Druhá podkategorie zmiňuje terénní sociální práce. Třetí podkategorie je zaměřena na skupinovou a komunitní sociální práci.

Schéma 2 – Kategorie 1: Metody a praktiky sociální práce s cizinci. Podkategorie č. 1: individuální sociální práce

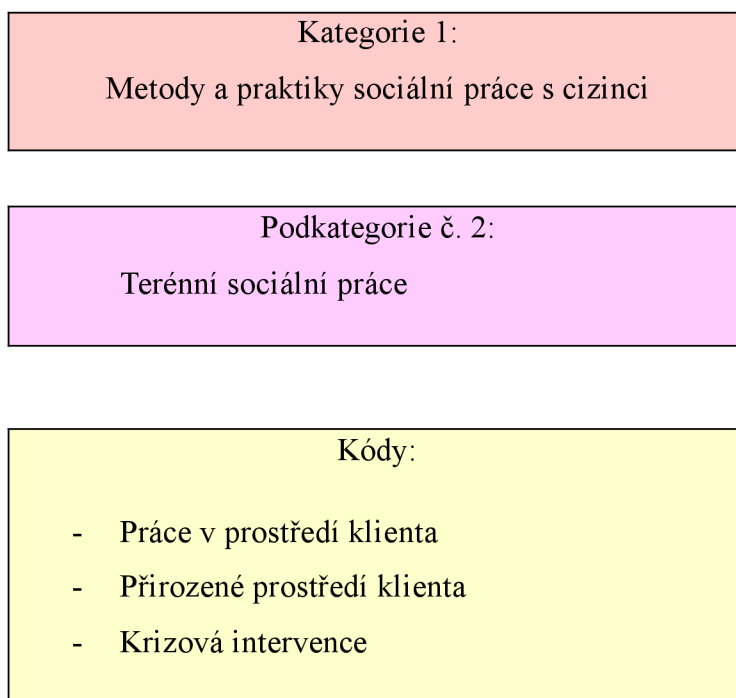

Zdroj: Vlastní výzkum, 2024

První podkategorie se zabývá konkrétními metodami a technikami, které sociální pracovníci při své práci v centru na podporu integrace cizinců využívají. Většinou informanti odpovídali shodně, a sice, že mezi používané metody řadí sociální práci s jednotlivcem. Kdy I2 uvádí: „*Tak metody, no tak určitě používáme hodně práci s jednotlivcem, kdy řešíme ten jeho případ, takže případová práce.* I4 také zmiňuje sociální práci s jednotlivcem, kdy ale také letmo hovoří o orientaci na klienta a úkoly: „*Asi nejčastěji je to orientace na úkoly. Jako je to trošku odchylnější než to, co se učíme*

ve škole, ale asi nejčastěji je přístup na klienta a na úkoly. Takže celkově je to ta práce s jednotlivcem a vlastně tím jeho problémem (případem).“ Stejný názor projevil i I5, který také zmiňuje práci s jednotlivcem a dává zřetel na klienta a úkoly: „Já bych řekla, že hodně si opakujeme ty fráze. Pak zadávám úkoly a ti klienti je plní. A pak jako na konci si objasníme, jestli opravdu mě oni pochopili tak jak měli anebo jestli já jsem pochopila ten problém, tedy právně tu jejich zakázku. Hodně využívám práci s jednotlivcem, kdy se společně orientujeme na jeho problém, což teda mluvím i o sociální případové práci celkově.“ I6 také zmiňuje poradenství, které centra na podporu integrace cizinců nabízí. I1 se též zmiňuje o poradenství stejně jako I6. Kdy I1 zmiňuje: „Pracujeme většinou s jednotlivci, asi nejčastěji používáme rozhovor ke komunikaci s nimi. Poskytujeme vlastně odborné sociální poradenství, takže celkově poradenství, poskytujeme také terénní poradenství v rámci terénní sociální práce. Ohledně toho poradenství tak po telefonu poradenství poskytujeme pouze v případě, že už ty klienty známe. Pokud se jedná o nějakou obecnou informaci. Pokud se jedná o informaci nějak specializovanou, tak to ne, protože například když řekne, mám tento typ pobytu a potřebuji řešit toto tak to úplně neradíme, protože nedokážeme garantovat, že dáváme správné informace s ohledem na to, co nám ten klient říká.“ I3 hovoří také o zadávání úkolů, ale také s tím spojené, a to je zplnomocňování klienta: „Tak nevím, jestli to správně říkám ty názvy, ale hodně se tady zaměřujeme přímo na klienty, takže ten přístup na klienty hodně používáme, zplnomocňujeme klienta, aby dělal ty úkony sám, aby se vlastně naučil, co a jak a zároveň se to prolíná i na různé úkoly. Co udělá sociální pracovník, co udělá klient a podle toho postupujeme. A také určitě empowerment – zmocňování klienta, to je prostě dost důležitý pro tu naši práci, protože potom, když ten klient chce něco udělat, tak je to daleko efektivnější ten výsledek. Je to tedy hodně ta případová práce a práce s jednotlivcem, kdy ale i pracujeme s nimi v komunitě.“ Komunitní sociální práci se zabývá podkategorie 3 (viz Schéma 4).

Schéma 3 – Kategorie 1: Metody a praktiky sociální práce s cizinci. Podkategorie č. 2: Terénní sociální práce

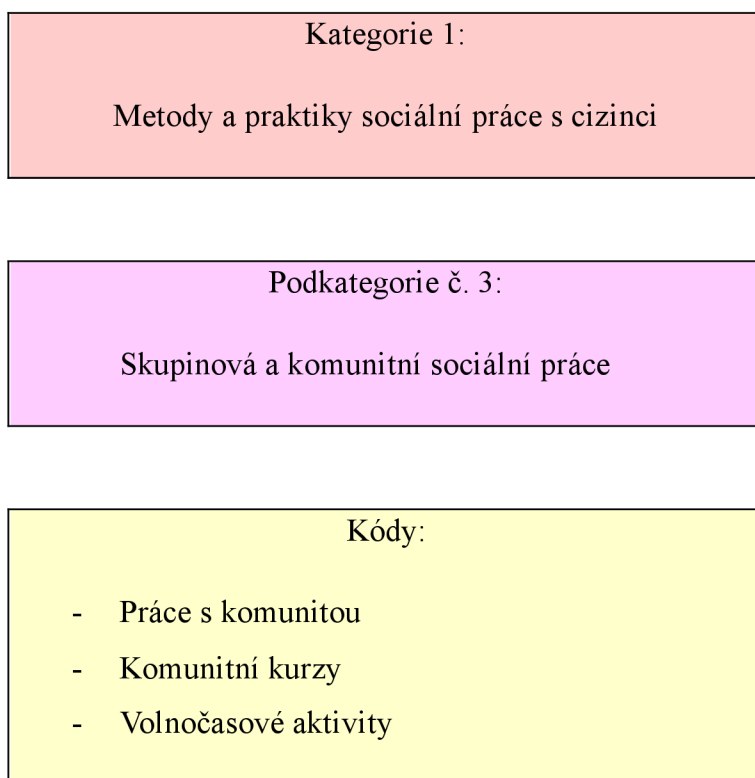

Zdroj: Vlastní výzkum, 2024

Druhá podkategorie je zaměřena na terénní sociální práci, která je velice využívaná v centrech na podporu integrace cizinců. Protože to ve své odpovědi zmiňuje I1: „Poskytujeme terénní poradenství a celkově jako metoda tedy ta terénní sociální práce. Více o terénní sociální práci zmínil I2: „Také dost tu terénní práci, to jezdíme pravidelně každý týden do toho terénu, jezdíme vlastně hledat potencionální klienty. Obcházíme cizince po ubytovnách, jezdíme i po těch provozovnách, vlastně netýká se to jenom Ukrajinců, ale třeba i Vietnamců. Jo, jako my máme obecně cizince, takže nemáme jenom cíleně Ukrajince, takže i vlastně i jiné národnosti. Mongoly máme taky hodně. Takže objíždíme tady firmy, provozovny, také ty ubytovatele oslovujeme vlastně v rámci té terénní práce. S tímto se také ztotožňuje I6, který říká: „Také využívám terénní sociální práci, kdy aktivně vyhledáváme nové klienty a jezdíme různě na místa, kde by potencionální klienti být mohli.“ Informant č. 5 se o terénní sociální práci nezmiňuje vůbec, ale naopak I6 velmi aktivně rozpovídal o terénní sociální práci: „Terénní práci, tak tu využívám hodně, každé úterý vlastně, když máme terénní poradenství. Předtím, než jdeme na depistáž nebo jako průzkum, kde najdeme, nevím

nejvíc Vietnamců nebo kde jsou ubytovny, kde je nejvíc Ukrajinců nebo jiných cizinců a pak tam vlastně provádíme tu terénní práci, takže oslovujeme, nabízíme jim naše služby a tak dále. Pak už i na místě někdy poskytujeme rovnou jakoby terénní poradenství, jako i odborný. Práci s rodinou taky někdy máme, protože teď tady máme docela dost i nezletilých klientů, co sem chodí s rodinami. Takže třeba je oslovíme v rámci terénu, pak oni si přijdou k nám do centra a my tu s nimi pracujeme. Třeba, když to jsou děti, ty najdeme na ubytovně, který jsou ve věku povinné školní docházky, ale nechodí nikam tak, třeba to byl takový případ, tak s těma už potom děláme sociální poradenství jakoby s celou tou rodinou, kdy zahrnujeme i krizovou intervenci, kdy určité případy pro to jsou. Potom jak máme tu jazykovou bariéru. Tak tam se ujišťovat v tom, že tomu porozuměli dostatečně.“ Také I1 zmínil terénní sociální práci, kdy o ní mluví jako o vyhledávání potencionálních klientů v jejich přirozeném prostředí: „Taky terénní, kdy vlastně vyhledáváme klienty v jejich přirozeném prostředí, kdy to je pro ten první kontakt pro ně tak nejlepší, aby se dozvěděli o nějakých formách pomoci.“ Terénní sociální práce je tedy dle informantů velmi využívanou metodou.

Schéma 4 – Kategorie 1: Metody a praktiky sociální práce s cizinci. Podkategorie č. 3: Komunitní sociální práce

Zdroj: Vlastní výzkum, 2024

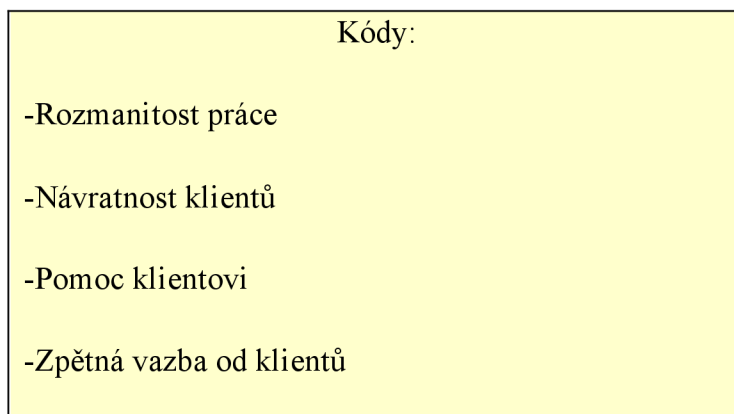
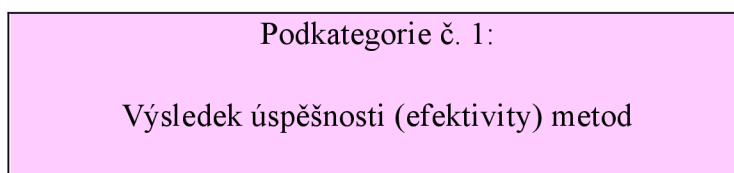
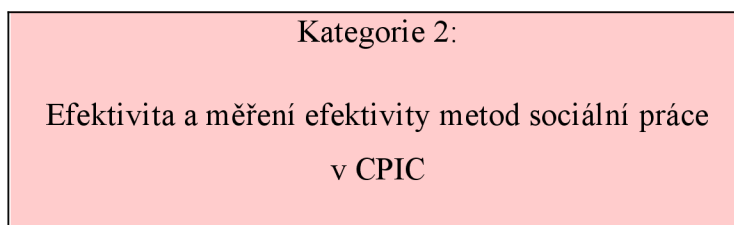
Třetí podkategorie se zabývá skupinovou a komunitní sociální prací. I6 se aktivně o komunitní sociální práci zajímá, jak sám zmiňuje: „*Metoda skupinová práce, komunitní práce je tady hodně využíváná. Vlastně já jsem docela nadšenec do komunitní práce. Mám pod sebou komunitní pracovníci, to je vietnamská komunitní pracovníce a 2 komunitní pracovníky, to jsou Indové, a ještě i jednu to je Ukrajinka, takže takhle. Hodně jsme začali pracovat s těmi komunitami, který jsou tady nejvyš, a právě s těma nejvíc v kontaktu jsem já. Jo, takže tam, když od nich vzejde nějaká zakázka od klientů, tak mi potom na to děláme nějaký různý přednášky nebo akce pro ně pořádáme a tak dál.*“ Čímž vlastně I6 nepřímo zmiňuje různé volnočasové aktivity či kurzy a přednášky. O kurzech a jiných aktivitách se zmiňuje I2, který tedy mluví konkrétně o kurzech českého jazyka v rámci komunity: „*Pak máme různé kroužky a kurzy nejen vlastně pro děti. Ale teď o prázdninách je kurz českého jazyka pro děti, kdy to je hlavně pro ty pubertáky od těch 10 do 18 let. O to byl velký zájem. S čímž právě souvisí, že hodně nás navštěvují kvůli školám, kdy chtějí přihlásit do škol a žádají o pomoc. Jako třeba chtějí do základní školy, tak obvoláváme školy; řešíme, kde mají volná místa, kam mají spádovou oblast, kam patří, takže to řešíme hodně. Maminky jsou v tomhle bezradné, že neví třeba ti, co přišli čerstvě kam ty děti spadají, kam se mají obrátit, takže to hodně řešíme.*“ Naopak od I2, který se o komunitě a kurzech rozpovídal, I3 odpověděl pouze, že využívá práci v komunitě a že ze své pozice vnímá velký zájem o volnočasové aktivity, ale spíše mluvil o práci s jednotlivcem. Co se týče volnočasových aktivit, které I3 zmiňuje na doplňující otázku „*Jaké jsou například ty volnočasové aktivity?*“ odpověděl: „*Třeba nějaké tvoření, popřípadě hraní deskových her. Vyrábění různých. Věcí, co s nimi dělají kolegyně a tak.*“ Co se týče komunitní sociální práce a projevování velkého zájmu ze strany cizinců o kurz českého jazyka I2 ještě doplnil: „*Co se týká českého jazyka, takže to jsou ty kurzy českého jazyka. Ty máme pro Ukrajince dvakrát týdně a jednou týdně máme pro Mongolce, a to většinou začíná od toho září a končí to v tom červnu před těmi prázdninami. Takže jo, to je taky docela velký zájem, protože oni jsou tak pospolu na těch kurzech a baví je to, mají zájem se sdružovat a učit jazyk. Museli jsme právě udělat, že kurzy jsou častěji, protože byli vždycky jenom ve středu. Pak pro velký zájem jsme museli udělat ve středu a neděli, takže to probíhá tady na základní škole. Máme lektora, který tam pravidelně s nimi pracuje, takže o to je velký zájem ze strany Ukrajinců. Mongolové taky docela mají zájem, to máme jednou týdně, a to je taky docela zájem, protože tady je hodně fabrik, kde ty cizinci jsou v Písku, ale ti jsou takový, že zase potřebují jenom tu češtinu, většinou ty po*

nás jako nic nechtějí, protože to mají v těch fabrikách, protože tam jsou koordinátoři pro ně.“

11.1.2 Efektivita a měření efektivity metod sociální práce v CPIC

Druhá kategorie výzkumu je zaměřená na efektivitu metod sociální práce a na její měření v centrech na podporu integrace cizinců. Kdy první podkategorie je výsledek úspěšnosti (efektivity) metod. Druhá podkategorie se zabývá měřením efektivity. A třetí podkategorie zkoumá zájem o metody a služby ze strany cizinců dle věku/ pohlaví.

Schéma 5 – Kategorie 2: Efektivita a měření efektivity metod sociální práce v centrech na podporu integrace cizinců. Podkategorie č. 1: Výsledek úspěšnosti (efektivity) metod

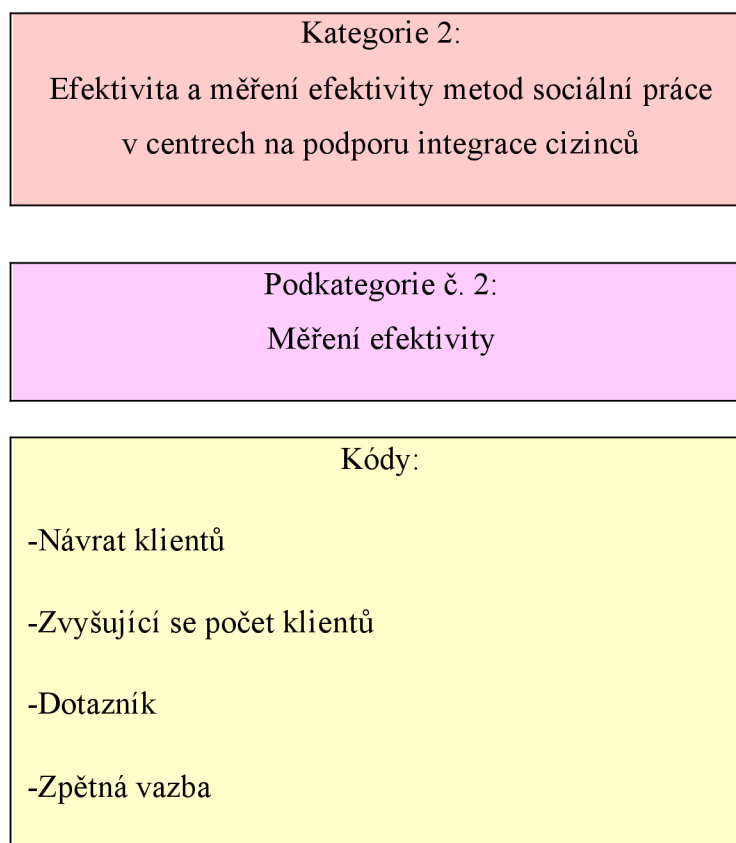
Zdroj: Vlastní výzkum, 2024

V kategorii 2 - Efektivita a měření efektivity metod sociální práce v centrech na podporu integrace cizinců se v první podkategorii výzkum zabývá výsledkem úspěšnosti

(efektivitu) metod. Kdy sociální pracovníci jsou rádi, když se jim podaří vyřešit problém klienta právě ve prospěch klienta a tím zlepšit svou situaci. I1 zmiňuje: „*Tak já asi považuji za úspěch, to, že jako se pořád neřeší to stejné, ale jako jak pokračuje život, tak se nabalují další témata, které klienti řeší, jo, že na začátku se řeší humanitární dávka, potom se řeší nějaké stabilní bydlení, zdravotní pojištění a pak přichází, že se řeší to, že se hledají doktoři., dále chodí na preventivní prohlídky, takže se hledají specializovaní doktoři. Jako že bych řekla, že jak postupuje život, tak jako se obrací s dalšími záležitostmi, že když už mají s námi nějakou zkušenost, tak se obrací v další záležitostech, takže se třeba pak vrátí a řeší se třeba nostrifikace, změny zaměstnání. Teď už dost lidí umí česky dobře, takže se snaží najít kvalifikovanou práci. Takže, že se rádi vrátí.*“ Informant č. 2 považuje za výsledek úspěšnosti to, že se cizinci snaží o změnu a projevují celkovou snahu zlepšit svou situaci. I2 uvádí: „*Tak to nevím, co na to jako říct. Asi změny, že se jakoby učí česky, chtějí zlepšit svou situaci. Si myslím, že jim to pomáhá ty kurzy češtiny. To oni to teda neučí jenom u nás, ale mají tady ještě paní, která je taky vlastně Ukrajinka, je tam z té oblasti někde a ta vlastně tady má ty intenzivní kurzy. Ty kurzy té češtiny, takže asi spíš jako že opravdu se učí česky, že chtějí se integrovat do společnosti, že posílají ty děti do škol. Že vlastně jim s tím pomáháme i s tímhle a radíme jim prostě, jak mají fungovat, že mají mít legální práci, že práce prostě načerno není řešení, že pokud tady potom chtějí do budoucna legalizovat ten pobyt, což oni jich tady chtějí zůstat, takže to taky není řešení pracovat načerno, ale jim to přijde výhodný, protože neodvádějí z toho nic, že jo. Takže když to shrnu, tak určitě jejich snaha o řešení situace.*“ Kdežto pro I4 je důkaz úspěšnosti pomoc klientovi, I4 zmiňuje: „*Pro mě je dobrý výsledek nebo úspěch, když tady stále o něco jako bojuju, bojuju se zákony se vším možným. Když jako opravdu vím, že ten klient jako za to třeba nemohl že, má pravdu, že i já si to jako myslím, že vím ten příběh a vím, že to tak jako prostě je. Mám to ověřený, ale ten stát prostě zase má na to jiný názor, jiný zákon použije. Takže tohle, když jako třeba řeším situaci a podaří se mi to. Jo, tak za mě je to jako obrovský úspěch, že tomu klientovi jako opravdu pomůžu, aby se například nemusel vracet na Ukrajinu, ale může tady zůstat. Jo, takže když třeba, tohle to беру jako za úspěch, když se to jako povede, že se nemusí vrátit.*“ Na druhou stranu I5 uvádí, že pro něj je výsledek úspěšnosti zpětná vazba. I5 tedy uvádí: „*Jako pro mě je opravdu nejlepší, když ti klienti přijdou a dají mi jako nějakou zpětnou vazbu, když řeknu takhle a takhle to dopadlo. Tak to je pro mě to nejlepší jako jinak nemám možnost získat nějakým způsobem tu zpětnou vazbu.*“ Téměř shodný názor na to měli I3 a I6, kdy se shodli, že pro je největší výsledek úspěšnosti, když se klienti vrací s dalšími jinými

problémy. Kdy tedy I3 uvádí: „Řekl bych, že když ty výsledky jsou pro ty klienty uspokojivé, že se k nám rádi vrací a obracejí se s jinými záležitostmi a pak se například, když jsou to třeba nějaké věci ohledně smluv, tak potom, když mají novou smlouvu v rámci bydlení nebo pracovní, tak za námi jdou a zkontrolují si jí u nás tu smlouvu, jestli je všechno v pořádku a takhle bych řekl, že to je ta změna a vlastně i výsledek té naší práce na konkrétním případě.“ A I6 zmínil: „Jak říkám, no, když se vrací. Když se vrací, ale s tím, že mají něco jiného už a že jsme se osvědčili a že už mají tu důvěru ve mě a myslí si, že zvládnou i tenhle nový problém. Tak si říkám tak dobrý, anebo když na mě předají kontakt někomu známému. Že s tímhle jim určitě pomůžu, tak to je asi nejvíc no. Že se doporučují. Zase je to takový no, myslím si, že to je vděčný tahle práce, docela dost.“

Schéma 6 – Kategorie 2: Efektivita a měření efektivity metod sociální práce v centrech na podporu integrace cizinců. Podkategorie č. 2: Měření efektivity

Zdroj: Vlastní výzkum, 2024

Druhá podkategorie se zabývá tím, jak sociální pracovníci v centrech na podporu integrace cizinců měří efektivitu, zda k tomu něco používají či je pro ně dostačující jiný

faktor. Dle I1 je měření efektivity to, že se klienti vrací do služby, jak sám I1 uvádí: „Řekla bych, že my to měříme tím, že se klienti vrací do služby a přichází další klienti a že pořád těch klientů je hodně, že neubývají, Takže tím měříme, že asi děláme dobrou službu, která je těm klientům nějak užitečná a říkají si to mezi sebou, běžte tam, tam vám poradí.“ Obdobný názor má též I6, který uvádí: „To měřím v tom, že vlastně ten klient přijde třeba znovu a každý s jiným problémem a řekli mi, že tam to už má vyřešení. Takže teď už se zase pomoci s tímhle, jestli to tady řešíme, nebo ne. A buď ano, nebo ne a pošlu vás támhle. Ale že se sem vrací, ale už s tím, že to předtím mají vyřešené.“ Naopak I4 vyhovuje měření metod dotazníkem, jak sám uvádí: „No, buď nějakým dotazníkem, nebo pokud s tím klientem, je to jako delší nějaká zakázka, tak s tím klientem hodně komunikuji, takže často se řeší situace, u kterých potřebuji vědět, jak to skončí. Takže pak to sama vím, jak jako jak to dopadlo tím, co jsme jako postupně řešili. Museli jsme k tomu dojít. Tak jestli to bylo efektivní nebo ne, tak pak tomu postupně vždycky dojdou na konci.“ I2, a i I3 uvádí názor velice podobný. A to sice I3 zmiňuje: „Jde o to, že ti klienti, když jsou spokojeni, se k nám vracejí a řeší s námi další otázky, který potřebují.“ Stejně tak I2 uvádí, že klienti zjistí, že pomoc našli, takže se rádi obrací na CPIC s dalším problémem, dále I2 zmiňuje: „My vlastně spolupracujeme hodně i s tou charitou, takže zase oni, když mají nějaký problém, volají nám. Posílají nám sem klienty. My zase třeba o tu pomoc, o to ošacení nebo o ty potraviny posíláme do charity, takže zase ta spolupráce tady funguje s těmi organizacemi a je to úplně perfektní. Jo i tady vlastně s úřadem práce. No, takže efektivita je hlavně v tom, že se vracejí ti klienti, že nám vlastně důvěřují.“ Poslední informant I5 zmiňuje jako jediný zpětnou vazbu od samotných klientů: „Jako pro mě je asi nejlepší ta zpětná vazba od těch samotných klientů, když mi řeknou, jak to dopadlo, že třeba vím, že pro příště ano to budu řešit tak a takhle anebo pro příště zvolím jiné kroky, takže pro mě nejlepší ta zpětná vazba od těch samotných klientů.“ Pro každého sociálního pracovníka je tedy výhodná jiná metoda měření efektivity služeb, ale nejvíce se shodují v návratnosti klientů a také, že se zvyšuje počet klientů.

Schéma 7 – Kategorie 2: Efektivita a měření efektivity metod sociální práce v centrech na podporu integrace cizinců. Podkategorie č. 3: Zájem o metody ze strany cizinců dle věku/ pohlaví

Kategorie 2:
Efektivita a měření efektivity metod sociální práce
v centrech na podporu integrace cizinců

Podkategorie č. 3:
Zájem o metody a služby ze strany cizinců dle věku/
pohlaví

Kódy:
-větší návštěvnost žen
-věkový rozdíl dle aktivit

Zdroj: Vlastní výzkum, 2024

Třetí podkategorie se zabývá, zda je nějaký rozdíl v zájmu o metody a služby ze strany cizinců dle věku či pohlaví. Tři informanti I1, I2 a I6 uvádí, že zaznamenávají větší návštěvnost a poptávku o služby ze strany žen. I1 uvádí: „*Tak my cíleně poskytujeme službu dospělým. Ale pokud já nevím, je tematika, která se týká nezletilých, to znamená třeba přihlášky na střední škole, tak se na nás sami obraceli děti ve věku 15, 16 17 let, kteří si chtěli podávat přihlášky na střední školy nebo potřebovali informace, takže bych řekla, že je to asi v závislosti na tom, co se zrovna řeší jako za problematiku a za témata, že úplně nemůžu říct. Ale asi se možná ve větší míře na nás obrací ženy, matky hlavně. I obecně si myslím, že jich je tady jako hodně velká skupina těch, kteří jsou tady bez partnerů, nebo většinou jsou bez partnerů anebo třeba jsou oni ti, kteří řeší nějaký jako rodinný problémy, že by přišli samotní muži. To to je, řekla bych menší, v menší skupině, anebo přijdou jako pár muž, žena, ale úplně samotní muži ne, spíš, jakože není jich tolik jako těch žen. Ale přisuzuji to k tomu, že oni většinou řeší ty problémy, že muži vydělávají peníze a oni řeší ty problémy kolem dětí, kolem domácnosti, kolem hledání bydlení a mám pocit, že i líp třeba se domluví za kratší dobu se líp domluví česky než muži, kteří jsou*

celý den v práci, ale vlastně nemají tolik času na ten svůj rozvoj. “ Také I2 uvádí stejný názor: „Více určitě chodí ženy, které řeší případy za celou rodinu. “ I6 se též shoduje s názorem větší návštěvnosti žen: „Nevím, ale takhle největší zájem u nás o všechno si myslím, že jsou to ženy okolo 40–50 let. A ty muži ty spíš ne. Ale na ty češtiny si myslím, že chodí víc žen, že i teď je víc tady těch Ukrajinek než Ukrajinců, tak ty se snaží jakoby co nejdřív tu češtinu se naučit. A ti muži, jak jakoby pracují třeba, dejme tomu na stavbě, kde jsou většinou Ukrajinci nebo někde ve fabrice za pásem, tak tu češtinu až tak nepotřebují, takže to třeba nejdou. “ Na druhou stranu I4 uvádí, že pociťuje rozdíl dle věku v zájmu o služby a zmiňuje: „Tak určitě máme tady, měli jsme tady klub seniorů, takže ty jsi spíš. Směřovaly o tom, kde si najdou lékaře, kdo jim tam zavolá. A ty mladší třeba patnáctiletý, tak ty zase zasere rádi spolu nějak jako se skupinkují, takže pro ně tady máme klub, kde i jezdí třeba na výlety hrají bowling, takže je to spíš každá ta věková kategorie má jako něco, no. “ Sociální pracovníci tedy vnímají většinou rozdíl v tom, že více centrum navštěvují ženy, které řeší záležitosti za celou rodinu.

12 Diskuse

Tato bakalářská práce je zaměřena na téma metody sociální práce s cizinci v centrech na podporu integrace cizinců. Prvním cílem bakalářské práce bylo zjistit, jaké metody jsou využívány nejčastěji v práci s cizinci pro jejich integraci. Druhým cílem bylo zjistit, jaká je efektivita metod sociální práce s cizinci směřující k integraci. Téma práce bylo zvoleno z toho důvodu, že problematika práce s cizinci je stále aktuální, a to hlavně z důvodu válečného konfliktu na Ukrajině.

Pro výzkumnou část mé bakalářské práce byla zvolena kvalitativní výzkumná strategie, prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů. Ke zjištění potřebných informací od informantů byly vytvořeny otázky (viz příloha č. 1). Výzkumný soubor byl vytvořen ze sociálních pracovníků center na podporu integrace cizinců, a to v Písku a v Českých Budějovicích. Informanti byli osloveni prostřednictvím emailové komunikace a po domluvě probíhaly schůzky v kancelářích jednotlivých sociálních pracovníků.

Na začátku praktické části jsou popsány identifikační údaje informantů, kdy přehled těchto údajů je v tabulce č.1. Informanti 1–6 (I1 – I6) uváděli svůj věk, délku praxe a svou pozici na pracovišti, kdy všichni informanti jsou sociální pracovníci.

Výzkum byl rozdělen do dvou kategorií, kdy každá kategorie obsahuje 3 podkategorie. První kategorie se zabývá tématem metody a praxe sociální práce v centrech na podporu integrace cizinců. Kdy bylo zkoumáno, jaké metody sociální pracovníci využívají při své práci. V rámci výzkumu bylo zjištěno, že nejvíce využívanými metodami jsou individuální sociální práce neboli sociální práce s jednotlivcem. Na tom, že nejvíce využívaná metoda je sociální práce s jednotlivcem se shodli téměř všichni informanti. Ať už je to nejvíce využívané ze strany sociálních pracovníků či se jedná o zájem ze strany klientů. Sociální práce s jednotlivcem poskytuje klientovi cílenou pomoc s jeho problémem, podporu při řešení problému a vedení, to vše je přizpůsobeno specifickým potřebám jednotlivce. Dle Matouška (2003) je důležité, aby sociální pracovník vyzdvihoval a podporoval silné stránky klienta a aby se naopak nezaměřoval na slabou stránku jeho osobnosti a problému, protože to může vést k větší závislosti na pomoci od sociálního pracovníka. Dle Parmara (2014) mohou osobní potíže nastat buď v důsledku nevhodného přístupu jedince k různým sociálním situacím, které zažívá, nebo kvůli požadavkům situací, které přesahují jeho schopnosti a zdroje.

Druhá kategorie je zaměřena na efektivitu a měření efektivity metod sociální práce v CPIC. Kdy bylo zjišťováno, jak sociální pracovníci měří efektivitu metod, které při své práci používají. Kdy se informanti většinou shodovali, že pro ně je nejvíce efektivní, když se klienti do služby vrací a také když počet klientů stále stoupá. Efektivitu měří i podle dotazníků či zpětné vazby a hodnocení od klientů, jak někteří informanti odpověděli. Hodnocení neboli evaluace. Evaluace se realizuje na různých dimenzích, stupních. Ať už je to práce s klientem, dimenze služby nebo organizace a dimenze úrovně vlivů a změn v komunitě nebo lokalitě (Vojtíšek, 2021).

Jak jsem již zmiňovala, téma cizinců je stále aktuální z důvodu válečného konfliktu na Ukrajině. UNHRCR, 2024 dle jejich statistik uvádí, že od začátku válečného konfliktu svou zemi opustilo přes 6,5 milionu Ukrajinců. Počet cizinců na území ČR výrazně stoupl od doby, kdy začala válka. Dle MVČR (2021) a jejich čtvrtletní zpráva o migraci, ve které uvádí, že počet cizinců na území ČR, před válkou, k 31. 12. 2021 byl 660 849. Počet cizinců rapidně stoupl po vypuknutí válečného konfliktu na Ukrajině. Protože jen o rok později, k 31. 12. 2022 byl počet cizinců na území ČR 1 116 154 lidí (Ministerstvo vnitra [MVCR], 2024). Největší procento přistěhovalců před válkou na Ukrajině, dle státní příslušnosti, tvořili například lidé z Vietnamu, ze Slovenska, ale i právě z Ukrajiny. Tito lidé se stěhovali většinou za prací, za studiem či za rodinou.

CPIC v Písku a v Českých Budějovicích, ve kterých probíhali rozhovory pro můj výzkum, jsou zřizována Správou uprchlických zařízení (SUZ). Všechna centra nabízí pro cizince své služby bezplatně. Jak sami uváděli někteří informanti, klientů v centrech je opravdu hodně a nárůst sami rychle pocítili, ale na druhou stranu jsou rádi, že klienti jsou s prací center spokojeni a do služby se vrací i s jinými potížemi.

Ovšem nelze si nevíšimnout toho, že český národ má s uprchlíky z Ukrajiny problém. Ať už je to kvůli tomu, že Česká republika se o ně velmi aktivně stará, či dle názorů některých, že nám Čechům, zabírají pracovní místa, místa ve školách nebo kvůli přízvuku a tomu, že si tu „dělají co chtějí“ a využívají stát.

Na začátku ruského útoku na Ukrajinu byli Češi považováni za národ, který se ochotně postavil na stranu pomoci. Nicméně, po dvou letech konfliktu se tento přístup výrazně změnil. Někteří Češi mají nyní potíže akceptovat Ukrajince, a to i kvůli jejich přízvuku (Generace 20, 2024).

Jak jsem již zmiňovala další velkou početnou skupinou, která tvoří velké procento přistěhovalců v České republice jsou Vietnamci. Kteří ale začali s migrací už do dřívějšího Československa, hlavně za prací. Vietnamská komunita je v České republice rozšířená a existují různé organizace, které sdružují vietnamské komunity. Například VietUp. Tento spolek sdružuje Vietnamce a nabízí jim různé společné kulturní a sportovní aktivity, které napomáhají soužití vietnamské minority a českou majoritou (VietUp, 2024).

Migrace vždy byla a bude. Migrace má zásadní vliv sociální, ekonomické a politické aspekty společnosti. Migranti obohacují hostitelské země kulturně, ekonomicky i demograficky, ale na druhou stranu vyžaduje migrace účinné politické strategie pro integraci a podporu. Je třeba podporovat programy, které mohou vzniknout v důsledku migrace, ale také je třeba brát zřetel na potřeby obyvatel dané země. Aby mohlo dojít k porozumění mezi migranty a hostitelskými komunitami.

13 Závěr

Tato bakalářská práce se zabývá tématem metody sociální práce s cizinci v centrech na podporu integrace cizinců. Jak již dříve bylo zmíněno, prvním cílem bakalářské práce bylo zjistit jaké metody se jsou nejvíce využívány v centrech na podporu integrace cizinců. Druhým cílem bylo zjistit jaká je efektivita metod sociální práce s cizinci směřující k jejich integraci. Výzkumné šetření bylo realizováno formou kvalitativní výzkumné strategie pomocí polostrukturovaných rozhovorů. Těchto rozhovorů se účastnilo celkem 6 sociálních pracovníků z dvou center na podporu integrace cizinců.

Pro dosažení stanovených cílů byly stanoveny výzkumné otázky:

Výzkumná otázka 1: Jaké metody sociální práce jsou nejčastěji využívány v práci s cizinci pro jejich integraci?

Výzkumná otázka 2: Jaká je efektivita metod sociální práce s cizinci směřující k integraci?

Výzkumná otázka 3: Jak lze měřit efektivitu metod sociální práce s cizinci v centrech na podporu integrace cizinců?

U první výzkumné otázky bylo zjištěno, že mezi nejčastěji využívané metody sociální práce s cizinci pro jejich integraci je sociální práce s jednotlivcem, poté terénní sociální práce a sociální práce se skupinou, komunitou. Sociální práce s jednotlivcem je využívána neustále, při jakémkoliv kontaktu s klientem. Na to ale také navazuje sociální práce se skupinou, kdy jednotlivec řeší problém za celou rodinu. A terénní sociální práce probíhá v každém ze zmíněných center (CPIC Písek a České Budějovice) 1x týdně.

Druhá a třetí výzkumná otázka mají odpovídat na efektivitu metod sociální práce a jak sociální pracovníci měří efektivitu. Kdy bylo zodpovězeno, že efektivita je taková, že problém klientům pomohou sociální pracovníci vyřešit a pomohou jim s jejich situací. Díky tomu, že se centrum osvědčí cizincům s pomocí, se do centra vrací s jinými, dalšími problémy. Měření efektivit je pro sociální pracovníky zpětná vazba, dále dotazníky a zvyšující se počet klientů, protože si mezi sebou klienti řeknou, že v daném centru pomoc vyhledali.

14 Seznam použité literatury

1. ALGAN, Y., BISIN, A., MANNING, A., VERDIER, T., 2012. *Cultural integration of immigrants* [online]. University of Oxford: Oxford University Press [cit. 2024-7-9]. ISBN 78-0-19-966009-4. Dostupné z: <https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/33862/1/453470.pdf#page=16>
2. *Centra na podporu integrace cizinců*, SPRÁVA UPRCHLICKÝCH ZAŘÍZENÍ MINISTERSTVO VNITRA. [online]. Správa uprchlických zařízení MV. [cit. 2023-11-29]. Dostupné z: <https://www.integracnicentra.cz/>).
3. *Centra na podporu integrace cizinců*, SPRÁVA UPRCHLICKÝCH ZAŘÍZENÍ MINISTERSTVO VNITRA. [online]. Správa uprchlických zařízení MV. [cit. 2023-11-29]. Dostupné z: <https://www.integracnicentra.cz/>).
4. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [ČSÚ], 2024. *Počet cizinců, demografické události* [online]. 28. 6. 2024 [cit. 2024-7-9]. Dostupné z: <https://csu.gov.cz/pocet-cizincu-demograficke-udalosti?pocet=10&start=0&podskupiny=291&razeni=-datumVydani#pocet-cizincu-demograficke-udalosti>
5. ČLOVĚK V TÍSNI, 2024. *Terénní sociální práce* [online]. [cit. 2024-8-1]. Dostupné z: <https://www.clovekvtsni.cz/co-delame/socialni-prace-v-cr/terenni-socialni-prace>
6. DOHNALOVÁ, E., 2012. *Úvod do sociální práce s cizinci: problematika migrace a integrace v ES/EU a České republice*. Olomouc: Caritas-Vyšší odborná škola sociální Olomouc. ISBN 978-80-87623-02-2.
7. *Financování neziskových organizací* [online], 2012. 20. 6. 2012, 31. 3. 2023 [cit. 2024-7-9]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/rozpocetova-politika/podpora-z-narodnich-zdroju/neziskove-organizace>
8. GEIST, B., 1992. *Sociologický slovník*. Praha: Victoria Publishing. ISBN 80-85605-28-7.
9. HENDL, J., 2005. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace* [online]. Praha: Portál [cit. 2024-7-21]. ISBN 80-7367-040-2. Dostupné z: https://dl1.cuni.cz/pluginfile.php/882806/mod_resource/content/1/06%20Hendl%2C%20J.%20-%20Kvalitativn%C3%AD%20v%C3%BDzkum%3B%2024-63.pdf

10. CHUCHMA, D., 2024. V Česku roste napětí ve společnosti. Na vině (ne)jsou Ukrajinci. *Generace 20* [online]. [cit. 2024-8-5]. Dostupné z: <https://generace20.vosp.cz/v-cesku-roste-napeti-ve-spolecnosti-na-vine-nejsou-ukrajinci/>
11. *Integrační centra pomáhají obcím, zaměstnavatelům a cizincům již 10 let*, 2019. [online]. Správa uprchlických zařízení MV. [cit. 2024-7-8]. Dostupné z: <https://www.suz.cz/integracni-centra-pomahaji-obcim-zamestnavatelum-a-cizincum-jiz-10-let/>
12. JAMSHED, S., 2014. *Qualitative research method - interviewing and observation* [online]. [cit. 2024-7-22]. DOI: 10.4103/0976-0105.141942. Dostupné z: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4194943/>
13. JANDOUREK, J., 2008. *Průvodce sociologií*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-6675-1.
14. JANDOUREK, J., 2012. *Slovník sociologických pojmů*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3679-2.
15. JELÍNKOVÁ, M. et al., 2023. *Lokální politiky integrace migrantů a jejich strukturální mechanismy*. Univerzita Karlova, Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-5530-7.
16. KELLNEROVÁ KALVACHOVÁ, L., 2020. Služby klientům s migrační zkušeností pohledem nevládních organizací. *Sociální práce* [online]. [cit. 2024-7-14]. Dostupné z: <https://socialniprace.cz/o-cem-se-mluvi/sluzby-klientum-s-migracni-zkusenosti-pohledem-nevladnich-organizaci/>
17. *Kontakty na organizace, které Vám poskytnou bezplatnou pomoc či poradenství* [online]. 2019, 1 [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/kontakty-na-organizace-ktere-vam-poskytnou-bezplatnou-pomoc-ci-poradenstvi.aspx>.
18. LEVICKÁ, J., 2003. *Metódy sociálnej práce*. Trnava: VeV. ISBN 80-89074-38-3.
19. MATOUŠEK, O., 2003. *Metody a řízení sociální práce* [online]. Praha: Portál [cit. 2024-8-1]. ISBN 80-7178-548-2. Dostupné z: <https://spmi.wbl.sk/2metody-a-rizeni-socialni-prace-matousek.pdf>
20. MATOUŠEK, O., KODYMOVÁ, P., KOLÁČKOVÁ, J., 2010. *Specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-818-0.

21. MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE PRO MIGRACI [IOM], 2024. *IOM v Česku* [online]. [cit. 2024-7-21]. Dostupné z: <https://czechia.iom.int/iom-czechia>
22. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ [MPSV], 2024. *Státní správa (ministerstva a úřady)* [online]. [cit. 2024-7-10]. Dostupné z: <https://www.cizinci.cz/web/cz/statni-sprava>
23. MINISTERSTVO VNITRA [MVCR], 2024. *Čtvrtletní zprávy o situaci v oblasti migrace* [online]. [cit. 2024-8-5]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/ctvrtletni-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace.aspx>
Nevládní neziskové organizace [online], [cit. 2024-7-9]. Dostupné z: <https://metropolevsech.eu/cs/kontakty/nevladni-neziskove-organizace/>
24. NOVOTNÁ, H., ŠPAČEK, O., ŠTOVÍČKOVÁ JANTULOVÁ, M., 2019. *Metody výzkumu ve společenských vědách* [online]. Praha: Univerzita Karlova, fakulta humanitních studií [cit. 2024-7-22]. ISBN 978-80-7571-052-9. Dostupné z: <file:///C:/Users/pocit/Downloads/metody-vyzkumu-ve-spolecenskyh-vedach.pdf>
25. *Občané třetích zemí* [online], [cit. 2024-7-2]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi.aspx>
26. PARMAR, A., 2014. Methods of Social Work and Its Role in Understanding Team Climate and Team Effectiveness for Organizational Development. *Journal of Sociology and Social Work* [online]. American Research Institute for Policy Development [cit. 2024-8-1]. ISSN 2333-5815. Dostupné z: <https://www.swapol.eu/wp-content/uploads/2019/06/Methods-of-Social-Work.pdf>
27. POMÁHEJ UKRAJINĚ, *Seznam pomáhajících organizací* [online]. [cit. 2024-7-9]. Dostupné z: <https://pomahej-ukrajine.cz/organizace/>
28. RÁKOCZYOVÁ, M., 2009. *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*. Praha: SLON. ISBN 978-80-7419-023-0.
29. SEIDLOVÁ, M., 2019. An example of work with refugees outside the mainstream: the case of the Czech Republic. In: PFALLER-ROTT, M., KÁLLAY, A. *Social work wuth migrants and refugees*. Ostrava: University of Ostrava, s. 31-45. ISBN 978-80-7599-077-8.

30. SIMI *Cizinci ze zemí mimo EU* [online]. [cit. 2024-7-2]. Dostupné z: <https://www.migrace.com/cs/poradna/informace-pro-cizince/cizinci-ze-zemi-mimo-eu>
31. ŠVARŤÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K., 2007. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-313-0.
32. Úmluva o právním postavení uprchlíka, 1993. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 208/1993.
33. ÚŘAD VYSOKÉHO KOMISAŘE SPOJENÝCH NÁRODŮ PRO UPRCHLÍKY [UNHCR], 2019. *UNHCR v České republice* [online]. [cit. 2024-7-21]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/cz/155-czo-nasunhcr-v-ceske-republice-html.html>
34. VIETUP, 2024. *Kde se cítím doma?* [online]. [cit. 2024-8-5]. Dostupné z: <https://vietup.cz/>
35. VIRGINIA COMMONWEALTH UNIVERSITY, 2023. *The Role of an Immigration Social Worker* [online]. 14.2.2023 [cit. 2024-7-12]. Dostupné z: <https://onlinesocialwork.vcu.edu/blog/role-of-immigration-social-worker/>
36. VOJTÍŠEK, P., 2021. *Evaluační práce v praxi sociální práce – Praktický průvodce pro sociální pracovníky*. *Sociální práce* [online]. 2021(2) [cit. 2024-8-5]. Dostupné z: <https://socialniprace.cz/inspirace-pro-praxi/evaluace-v-praxi-socialni-prace-prakticky-pruvodce-pro-socialni-pracovniky/>
37. Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu), 1999. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 106/1999.
38. Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, In: *Sbírka zákonů České republiky*. 106/1999.

15 Seznam příloh

Příloha č. 1: Seznam otázek k polostrukturovanému rozhovoru

Příloha č. 2: Informovaný souhlas

16 Seznam schémat a tabulek

Schéma 1 – Seznam kategorií a podkategorií

Schéma 2 – Kategorie 1: Metody a praktiky sociální práce s cizinci. Podkategorie č. 1: Individuální sociální práce

Schéma 3 – Kategorie 1: Metody a praktiky sociální práce s cizinci. Podkategorie č. 2: Terénní sociální práce

Schéma 4 - Kategorie 1: Metody a praktiky sociální práce s cizinci. Podkategorie č. 3: Komunitní sociální práce

Schéma 5 – Kategorie 2: Efektivita a měření efektivity metod sociální práce v centrech na podporu integrace cizinců. Podkategorie č. 1: Výsledek úspěšnosti (efektivity) metod

Schéma 6 - Kategorie 2: Efektivita a měření efektivity metod sociální práce v centrech na podporu integrace cizinců. Podkategorie č. 2: Měření efektivity

Schéma 7 - Kategorie 2: Efektivita a měření efektivity metod sociální práce v centrech na podporu integrace cizinců. Podkategorie č. 3: Zájem o metody ze strany cizinců dle věku/ pohlaví

Tabulka č. 1 – identifikační údaje informantů

17 Seznam zkratk

CPIC – centrum na podporu integrace cizinců

I1 až I6 – informant 1 až 6

ČR – Česká republika

MVČR – Ministerstvo vnitra České republiky

SUZ – Správa uprchlických zařízení

Příloha č. 1: Seznam otázek k polostrukturovanému rozhovoru

1. Kolik Vám je let?
2. Jak dlouho pracujete v oblasti sociální práce?
3. Jaké máte zkušenosti s prací s migranty?
4. Jaké vzdělání či odborné kurzy jste absolvoval/a v oblasti práce s cizinci?
5. Jaká je Vaše role/ pozice na pracovišti?
6. Jaké konkrétní metody sociální práce používáte při práci s cizinci?
7. Které z metod jsou využívány nejvíce?
8. Které metody považujete za nejefektivnější?
9. Jak měříte efektivitu metod sociální práce, které při práci s cizinci využíváte?
10. O které metody / aktivity mají cizinci největší zájem?
11. Je nějaký rozdíl v zájmu o aktivity / služby ze strany cizinců podle věku/ pohlaví?
12. Jaké konkrétní změny nebo výsledky považujete za důkaz úspěšnosti?
13. Chtěl/a byste ještě něco dodat k tématu integrace cizinců a metod sociální práce?

Informovaný souhlas o provedení rozhovoru

Rozhovor je anonymní. Vaše odpovědi budou anonymní a důvěrné, vaše jméno nebude nikde uvedeno, data budou uchovávána v bezpečí.

Já níže podepsaný prohlašuji, že:

Má účast na výzkumném rozhovoru je zcela dobrovolná. Byl/a jsem informován/a o účelu rozhovoru k výzkumu, který bude sloužit jako součást bakalářské práce Natálie Švecové s názvem Metody sociální práce s cizinci v centrech na podporu integrace cizinců.

Souhlasím s nahráváním rozhovoru pro účely bakalářské práce a následné zpracování odpovědí.

Studentkou jsem byl/a informován/a o délce rozhovoru, a i o jeho průběhu. V případě, že nebudu chtít odpovědět na jakoukoliv otázku, mám možnost odmítnout.

Žádné z informací, které budou poskytnuty v rozhovoru nebudou nikde šířené a budou použity pouze pro účely bakalářské práce.

Souhlasím s výše napsaným.

V:

Dne:

Podpis účastníka výzkumu:

Podpis studentky: